

«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ
Қаржылық есептілік және
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

2023 жылғы 31 желтоқсан

Мазмұны

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік жөніндегі басшылық мәлімдемесі

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Пайда немесе шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы есеп.....	2
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	3
Ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп.....	4

Қаржылық есептілікке ескертпелер

1	Кіріспе	5
2	Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	5
3	Есеп саясаты туралы елеулі ақпарат.....	6
4	Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау мәндері мен пайымдаулар.....	7
5	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану.....	9
6	Ақшалай қаражат пен оның баламалары	11
7	Банктердегі салымдар.....	12
8	Бағалы қағаздарға инвестициялар.....	14
9	Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	20
10	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар.....	26
11	Акционерлік капитал.....	27
12	Таза пайыздық кіріс	28
13	Пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінен шығындарды шегергендегі пайда	29
14	Қызметкерлерге арналған шығыстар	29
15	Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар.....	30
16	Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар/(кірістер).....	30
17	Қаржылық тәуекелдерді басқару	32
18	Шартты міндеттемелер	40
19	Қаржы құралдарының әділ құны	40
20	Байланысты тараптармен операциялар.....	42
21	Есепті күннен кейінгі оқиғалар	45

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік жөніндегі басшылық мәлімдемесі

«Қазақстанның орнықтылық қоры» акционерлік қоғамының («Қор») басшылығы Қордың 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға сәйкес қаржылық жағдайын және оның осы күні аяқталған жыл үшін пайда мен шығындар, және өзге жиынтық кіріс туралы, капиталдағы өзгерістері және ақшалай қаражаттың қозғалысы турлы тиісті есептерін, сондай-ақ есеп саясатының негізгі қағидаттары мен қаржылық есептілікке («қаржылық есептілік») өзге ескертпелердің ашылуын Халықаралық қаржылық есептілігінің стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес шынайы көрсететін қаржылық есептілігін дайындауға жауапты.

Қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық:

- есеп саясаты қағидаттарының дұрыс таңдалуын және қолданылуын қамтамасыз етуге;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы деректерді мұндай ақпараттың орындылығын, нақтылығын, салыстырымдылығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда беруге;
- пайдаланушылардың белгілі бір мәмілелер, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Қордың қаржылық жағдайына және қызметінің қаржылық нәтижелеріне әсер етуін түсінуі үшін ХҚЕС талаптарының орындалуы жеткіліксіз болғанда қосымша ақпаратты ашуға; және
- Қордың өз қызметін келешекте жалғастыру қабілетін бағалауға жауапты.

Басшылық сонымен қатар:

- Қордағы ішкі бақылаудың тиімді және сенімді жүйесін әзірлеуге, енгізуге және қолдауға;
- Қордың мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ Қордың қаржылық жағдайы туралы ақпаратты кез келген күнге жеткілікті дәлдікпен ұсынуға және қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкес болуын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысан түріндегі есепті жүргізуге;
- бухгалтерлік есепті Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүргізуге;
- Қор активтерін сақтауды қамтамасыз ету бойынша мүмкін болатын барлық орынды шаралар қабылдауға; және
- алаяқтық және басқа да бұзушылық фактілерін анықтауға және олардың алдын алуға жауапты.

Осы 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті Қор Басшылығы 2024 жылғы 29 ақпанда бекітті.

Оспанов Е.С.
Басқарма төрағасы

Суанкулова А.Н.
Қаржы директоры

Есеналиев А.Б.
Бас бухгалтер

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ Акционері мен Директорлар Кеңесіне

Пікір

Біздің пікірімізше, көрсетілген қаржылық есептілік «Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ (бұдан әрі – «Қор») 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы жағдайын, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелері мен белгіленген күнде аяқталған бір жылдағы ақша қаражатының қозғалысын ХҚЕС бухгалтерлік стандарттарына сәйкес барлық елеулі қатынастарында шынайы көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Қордың қаржылық есептілігінің аудитін орындадық. Қаржылық есептілік келесіні қамтиды:

- 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған жылдық пайда немесе шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған капиталдағы өзгерістер туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп;
- есеп саясатының маңызды ақпараты және өзге де түсініктеме ақпараттан құралған қаржылық есептілік ескертулер.

Пікір білдірудің негізі

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сай жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз осы стандарттарға сәйкес әрі қарай осы біздің есептің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары кеңесі (ХБЭСК кодексі) шығарған Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық этика кодексіне (Халықаралық тәуелсіздік стандарттарына сәйкес қоса алғанда) және Қазақстан Республикасындағы біздің қаржылық есептілік аудитімізге қолданылатын этикалық талаптарына сәйкес Қорға тәуелсіз болып табыламыз. Біз қаржылық есептілік аудитімізде қолданылатын ХБЭСК кодексінің басқада этикалық міндеттерімізді және Қазақстан Республикасының этикалық талаптарына сәйкес этикалық міндеттерімізді орындадық.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

2 - бет

Біздің аудит әдістемеміз

Қысқаша шолу

Маңыздылық	Қордың қаржылық есептілік деңгейіндегі тұтас алғандағы маңыздылық: 29,244,700 мың теңге, яғни 2023 жылдың 31 желтоқсандағы қаржылық активтер жиынының шамамен 0.8% пайызын құрайды.
Аудиттің негізгі мәселелері	<ul style="list-style-type: none">• Пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар мен салымдарға салынған инвестициялардың әділ құнын бастапқы және кейінгі бағалау.

Аудитті жоспарлау кезінде біз маңыздылықты анықтап, қаржылық есептіліктің бұрмалану тәуекелдерін қарастырдық. Атап кеткенде, біз басшылық қандай салаларда өз тұрғысынан пайымдаулар жасағанын талдадық, мысалы, бухгалтерлік жорамалдар мен олардың сипаты бойынша белгісіздікке байланысты болашақ оқиғалардың маңызды бағалауларға қатысты. Біздің орындауымыздағы барлық аудит негізінде, біз сонымен қатар ішкі бақылау құралдарын басшылықтың айналып кету тәуекелдерін, және онымен шектелмей, басшылықтың салғырт әрекеттері салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың қаупін тудыратын ерекшеліктерді ескере отырып анықтадық.

Аудит көлемі біздің қаржылық есептілік туралы тұтастай алғанда пікірімізді білдіруге жеткілікті көлемдегі жұмыстарды атқара алатын Қордың құрылымы, бухгалтерлік процесстері мен бақылау жүйесін қоса алғандағы, сондай-ақ Қор өз қызметін жүзеге асыратын саланың ерекшелігін ескере отырып анықталған.

Маңыздылық

Аудит көлемін анықтауға бізге маңыздылықты пайдалануымыз әсер етті. Аудит қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаулар жоқ екендігіне саналы сенімділік алуға арналған. Бұрмалаулар салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін. Егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржылық есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етеді деп күтілсе маңызды болып табылады.

Төменде кестеде ұсынылғандай Қордың қаржылық есептілігінің тұтастай деңгейіндегі маңыздылықты алғанда, біз кәсіби пайымдаулар негізінде, маңыздылық үшін белгілі бір сандық шамаларды анықтадық. Осы шамалар мен сапалық факторларды ескере отырып, біз аудит көлемін, сондай-ақ, аудиторлық әдістердің сипатын, мерзімі мен ауқымын анықтадық және бұрмалаулардың тұтастай алғанда қаржылық есептілікке (жеке немесе жиынтығында қабылданған) әсерін бағаладық.

Қаржылық есептілік деңгейіндегі тұтас алғандағы маңыздылық	29,244,700 мың теңге
Біз оны қалай анықтадық	2023 жылдың 31 желтоқсандағы қаржылық активтер жиынының шамамен 0.8% мөлшерінде.
Қолданылған маңыздық деңгейін негіздеу	Қор қаржы нарығын дамыту және нығайту жөніндегі мемлекеттік мекеме болып табылады. Қор қызметінің стратегиялық бағыттары екінші деңгейлі банктерді қаржылық қолдау және қаржы нарығын дамыту болып табылады. Табыстылық Қордың және оның басшылығының негізгі мақсаты емес. Сондықтан маңыздылықты анықтаудың базалық деңгейі қаржылық активтер болып табылады деген қорытындыға келеміз. Біз шамамен 0.8% таңдадық, бұл таңдалған базалық деңгей үшін пайдаланылатын маңыздылық шектеріне сәйкес келеді.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл біздің кәсіби пайымдамамызға сәйкес ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілігінің аудиті үшін ең өзекті болып табылатын мәселелер. Бұл мәселелер қаржылық есептіліктің тұтастай алғандағы аудит мән мәтінінде осы есептілік туралы пікір қалыптастыру барысында талқыланды, және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Аудиттің негізгі мәселесі	Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты қандай аудиторлық рәсімдер орындалды
<p>Пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар мен салымдарға салынған инвестициялардың әділ құнын бастапқы және кейінгі бағалау.</p> <p>Біз бұл сұрақты аудиттің негізгі мәселесі деп таныдық. Себебі, пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар мен салымдарға салынған инвестициялардың қалдықтардың маңыздылығы үшін және әділ құнды бағалау үшін қолданылатын басшылықтың пайымдаулары мен жорамалдары қажет ететіні үшін. Басшылық белсенді нарықта сатылмайтын пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар мен салымдардың әділ құнын анықтау үшін дисконтталған ақша ағыны моделі сияқты бағалау үлгілерін пайдаланады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға және салымдарға</p>	<p>Әділ құнды бағалау кезінде біз басқалармен қатар, келесі аудиторлық рәсімдерді орындадық:</p> <ul style="list-style-type: none"> Біз бастапқы және кейінгі бағалау кезінде қаржылық активтердің әділ құнын өлшеуге арналған есеп саясатының сәйкестігін бағаладық; Біз басшылық бағалауларының негізділігін және әділ құнды анықтау үшін қолданылатын бағалау әдістерін бағаладық; Біз пайдаланылған бағалау әдістерінің, пайымдаулардың және бағалаулардың негізділігін бағалау үшін аудитордың сарапшыларын тарттық; Біз бастапқы құжаттармен және бақыланатын нарықтық деректермен салыстыру арқылы әділ құнды бағалау үшін пайдаланылған мәліметтерді тексердік. Тиісті ақпарат тікелей жалпыға қолжетімді ресурстардан алынғанын растадық; Біз қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясындағы деңгейлерге жатқызудың орындылығын талдадық. 2-деңгей үшін біз пайдаланылған мәліметтердің актив үшін

Аудиттің негізгі мәселесі

инвестициялар қалдығы 277,172,381 мың теңгені құрайды.

Қаржылық есептіліктің келесі ескертпелерінде: 4, 7, 8 және 19 маңызды есептік бағалаулар және пайымдаулар, пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға және салымдарға салынған инвестициялардың әділ құнын бағалауға байланысты маңызды есеп саясаты және әділ құнға қатысты басқа да ақпарат табуға болады.

Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

тікелей немесе жанама түрде бақыланатынын бағаладық;

- Үлгі негізінде, біз есепті күнге аяқталатын әділ құнын есептедік.

Біз Қаржылық есептің 4, 7, 8 және 19 ескертпелеріндегі маңызды есептік бағалаулар және пайымдауларды, пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға және салымдарға салынған инвестициялардың әділ құнын бағалауға байланысты басқа да ақпаратты қарап шықтық және бағаладық.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат аудиторлық есеп шығару күнінен кейін бізге беріледі деп күтілетін жылдық есепті (бірақ қаржылық есептілігін және осы есептілік бойынша біздің аудиторлық пікірімізді қоспағанда) қамтиды.

Біздің қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтымайды, және біз осындай ақпаратқа қатысты кез-келген нысанда сенімділік білдіре алмаймыз.

Қаржылық есептілігін аудитін жүргізуімізге байланысты, біздің жауапкершілігімізге жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу, сонымен қатар бізге берілген өзге ақпарат, қаржылық есептіліктегі және аудит кезінде қол жеткізген деректер арасында елеулі сәйкессіздіктердің жоқ екенін қараудан тұрады.

Егерде жылдық есепті қарастырған уақытында, біз оның елеулі бұрмаланулары бар деген тұжырымға келсек, біз осы оқиғаны корпоративтік басқаруға жауапты қызметкерге хабарлаймыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты адамдардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептіліктің ХҚЕС бухгалтерлік стандарттарына сәйкес шынайы құруға және қамтамасыз етуге міндетті. Сонымен қатар, басшылық салғырт әрекеттер және қателіктер салдарынан бос қаржылық есептіліктің дайындауға керек ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржылық есептілікті дайындау барысында, басшылық Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті ақпаратты жария ету, қаржылық есептілік - жұмысты үздіксіз жалғастыру қабілеті негізіндегі қағидатты қолданумен дайындау, басшылық Қорды тарату, оның қызметін тоқтату, қызметті тарату немесе тоқтатудан басқа балама жоқ кездерден басқа жауапты.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Қордың қаржылық есептілігін дайындау үрдісін қадағалауға жауапты болып табылады.

Аудитордың қаржылық есептіліктің аудитін өткізу жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік салғырт әрекеттер немесе аудиторлық есеп шығару барысында қателіктер салдарынан бой көтеретін небір елеулі жалғандықтың жоқ екендігін растайтын орынды сенімділік алу болып табылады. Орынды сенімділік, сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ХАС сай жүргізілген аудит әрқашан елеулі бұрмалануды анықтайтынына кепілдік бермейді. Бұрмалаулар салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін, егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржылық

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

5 - бет

есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етеді деп орынды түрде күтілсе маңызды деп есептеледі.

ХАС сөйкес жүргізілген аудит аясында, біз кәсіби тұжырымдама қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесі әрекеттерді орындаймыз:

- қаржылық есептіліктегі салғырт әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулардың тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге қатысты аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және бағалаймыз; біздің аудиторлық пікірімізді білдіруге жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Салғырт әрекеттер салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың тәуекелі, қателер салдарынан болатын елеулі бұрмалануларға қарағанда жоғары, себебі салғырт әрекеттер келісім, жалғандық, әдейі қалдырып кету немесе ақпараттарды жалған көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерінен тұруы мүмкін;
- қордың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу үшін, аудит тұрғысынан мәні бар, ішкі бақылау жүйесі жайлы түсінік аламыз;
- қолданыстағы есеп саясатының орындылығы мен есептік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған байланысты ақпаратты ашып көрсетулердің негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтыңпен үздіксіздік принципін қолдану заңдылығын қорытындылаймыз, ал жиналған аудиторлық дәлелдер негізінде – айтарлықтай күмәнді оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне қатысты елеулі пайда болу мүмкіндігін тұжырымдаймыз. Егер біз айтарлықтай белгісіздік бар деген қорытындыға келетін болсақ, біз қаржылық есептілігінде тиісті ақпаратты ашып, біздің есепте назар аударуымыз керек, немесе осындай ақпаратты ашу жеткіліксіз болса, біздің пікіріміз өзгертіледі. Біздің нәтижелер аудиторлық есептің шығару күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Қордың үздіксіз жұмыс жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- қаржылық есептіліктің тұтастай алғандағы ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, ақпаратты ашуы, және қаржылық есептіліктің негізіндегі операциялар мен оқиғалардың әділ ұсынылуын бағалаймыз.

Біз, корпоративтік басқару үшін жауапты адамдармен ақпарат ауыса отырып, олардың назарына жоспарланған аудит ауқымы мен мерзімдерін жеткіземіз. Сонымен қатар, аудит нәтижелері бойынша табылған өрескел қателіктер және де ішкі бақылау жүйесіндегі елеулі кемшіліктер жайлы өзара ақпараттық әрекеттестік жасаймыз.

Корпоративтік басқаруға жауапты қызметкерлерге, біз тәуелсіздікке қатысты этикалық талаптарды орындаған жайлы және тәуелсіздігімізге дәлелді түрде әсер етеді деп есептеуге болатын барлық байланыстар мен өзге сұрақтар жайлы ақпаратты және қажетті жағдайларда – тиісті сақтық шараларын жеткіздік деген мәлімдеме жасаймыз.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

6 - бет

Корпоративтік басқару үшін жауапты қызметкерлердің назарына жеткізілген мәселелер негізінде, біз ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілігіне аудит жүргізу үшін ең маңызды болып табылатын және сәйкесінше негізгі аудит мәселелері болып саналатын мәселелерді анықтаймыз. Бұл сұрақтар жайлы ақпаратты жария ету заңнамамен тыйым салынған, немесе осындай ақпараттың теріс салдары оның хабардан қоғамға пайданы жоққа әкеледі деп болжауға болатын кездерден басқа жағдайларда, бұл мәселелер біздің аудиторлық есебімізде сипатталады.

Атқарылған жұмыс нәтижесі бойынша, тәуелсіз аудитордың дайындаған аудиторлық есебінің тапсырма жетекшісі, Айгуль Ахметова болып табылады.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

PricewaterhouseCoopers LLP

Бекітілді:

Азамат Конратбаев
Басқарушы директор
ПрайсуотерхаусКуперс ЖШС
(Қазақстан Республикасы Қаржы
Министрлігінің бас Мемлекеттік
лицензиясы, 1999 жылы 21 қазан
№00000005)

Қол қойылды:

Айгуль Ахметова
Партнер
Орындаушы аудитор
(2012 жылғы 27 тамыздағы № 00000083
аудиторлық біліктілік куәлігі)
2020 жылғы 27 қазандағы № 06/20
Арнайы сенімхат

29 ақпан 2024 жыл

Алматы, Қазақстан

**«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ
Қаржылық жағдай туралы есеп**

Қазақстандық мың теңгемен	Еск.	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	6	926,351,321	877,407,126
Банктердегі салымдар	7	85,528,640	94,226,012
Пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша инвестициялар	8	256,108,739	222,296,022
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар	8	1,257,488,769	1,208,836,514
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	9	1,130,114,028	1,064,083,212
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер		215,171	258,672
Кейінге қалдырылған салық активтері	16	312,173,165	344,980,474
Ағымдағы табыс салығын алдын ала төлеу		7,455,369	6,300,094
Өзге активтер		34,120	24,226
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		3,975,469,322	3,818,412,352
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	10	1,213,866,317	1,179,467,629
Өзге міндеттемелер		398,415	516,404
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		1,214,264,732	1,179,984,033
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	11	4,795,733,142	4,795,733,142
Қосымша төленген капитал		274	248
Жиналған шығын		(2,034,528,826)	(2,157,305,071)
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		2,761,204,590	2,638,428,319
МІНДЕТТЕМЕЛЕР МЕН МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		3,975,469,322	3,818,412,352

Қор Басшылығының атынан 2024 жылдың 29 ақпанында қол қойылды:

Оспанов Е.С.
Басқарма төрағасы

Суанкулова А.Н.
Қаржы директоры

Есеналиев А.Б.
Бас бухгалтер

«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ
Пайда немесе шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы есеп

<u>Қазақстандық мың теңгемен</u>	<u>Еск.</u>	<u>2023 ж.</u>	<u>2022 ж.</u>
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептелген пайыздық кірістер	12	204,929,724	204,841,767
Өзге пайыздық кірістер	12	22,086,729	13,952,779
Пайыздық шығыстар	12	(168,749,846)	(110,562,476)
Таза пайыздық маржа және өзге пайыздық кірістер		58,266,607	108,232,070
Кредиттік шығындар бойынша бағалау резерві	7, 8, 9	3,692,058	1,346,623
Кредиттік шығындар резервін құрғаннан кейінгі таза пайыздық маржа және ұқсас кірістер		61,958,665	109,578,693
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерімен операциялардан түсетін кірістер/ (шығыстар) шегерілген кірістер/ (шығыстар)	13	57,319,325	(35,063,461)
Қызметкерлерге жұмсалатын шығыстар	14	(1,756,496)	(1,361,272)
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар	15	(487,816)	(477,677)
Өзге операциялық (шығыстар)/кірістер		(124,286)	19,571
Салық салғанға дейінгі пайда		116,909,392	72,695,854
Пайдаға салынатын салық бойынша (шығыстар)/кірістер	16	(24,814,537)	3,561,561
ЖЫЛ ҮШІН ТАЗА ПАЙДА		92,094,855	76,257,415
Өзге жиынтық кіріс:			
Жыл үшін өзге жиынтық кіріс		-	-
ЖЫЛ ҮШІН ЖИЫНТЫҚ КІРІС ЖИЫНЫ		92,094,855	76,257,415
Акцияға шаққандағы базалық және бөлінген пайда (акцияға қазақстандық теңгемен)	11	186.54	154.46

«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп

Қазақстандық мың теңгемен	Еск.	Акционерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Жиналған шығын	Капитал жиыны
2022 ж. 1 қаңтардағы қалдық		4,795,733,142	158	(2,041,650,818)	2,754,082,482
Қосымша төленген капиталға бөлулер		-	90	-	90
2,974,337 мың теңге мөлшеріндегі салықтарды шегергендегі салымдарды бастапқы тану кезінде танылған дисконт	4,7,16	-	-	(11,897,348)	(11,897,348)
1,642,896 мың теңге мөлшеріндегі салықтарды шегергендегі пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша инвестицияларды және амортизацияланған құны бойынша инвестицияларды бастапқы тану кезінде танылған дисконт	4,8,16	-	-	(6,571,585)	(6,571,585)
(9,197,040) мың теңге мөлшеріндегі салықтарды ескере отырып, Акционердің шешімі бойынша қайта құрылымдау операциялары	4,8,16	-	-	(172,601,165)	(172,601,165)
Өзге бөлулер		-	-	(841,570)	(841,570)
2022 ж. үшін жиынтық кіріс жиыны		-	-	76,257,415	76,257,415
2022 ж. 31 желтоқсандағы қалдық		4,795,733,142	248	(2,157,305,071)	2,638,428,319
Қосымша төленген капиталға бөлулер	10	-	26	-	26
(10,830,066) мың теңге сомасында салықтарды шегергендегі депозиттер бойынша модификациялық кірістер		-	-	43,320,264	43,320,264
3,340,555 мың теңге сомасындағы салықтарды шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын салымдарды бастапқы тану кезінде танылған дисконт	4,7,16	-	-	(13,362,219)	(13,362,219)
7,537 мың теңге мөлшеріндегі салықтарды шегергенде әділ құн бойынша инвестициялар және амортизацияланған құн бойынша инвестициялар бойынша танылған дисконт/сыйлықақы, (269,336) мың теңге мөлшеріндегі салықтарды шегергенде	4,8,16	-	-	1,047,195	1,047,195
Өзге бөлулер	4,8	-	-	(323,850)	(323,850)
2023 ж. үшін жиынтық кіріс жиыны		-	-	92,094,855	92,094,855
2023 ж. 31 желтоқсандағы қалдық		4,795,733,142	274	(2,034,528,826)	2,761,204,590

«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ
Ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Еск.	2023 ж.	2022 ж.
Операциялық қызметтен ақша ағындары			
Алынған пайыздық кірістер		154,325,001	142,198,606
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша есептелетін инвестициялардан алынған пайда		20,377,728	20,671,147
Төленген пайыздар		(141,519,666)	(91,852,327)
Жұмыскерлермен есеп айырысулар		(1,501,318)	(1,220,005)
Тауарлар мен қызметтер үшін жеткізушілермен есеп айырысулар		(833,288)	(1,060,634)
Табыс салығын қоспағанда, төленген салықтар		(1,283)	(2,216)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен алынған ақшалай қаражат		30,847,174	68,734,571
<i>Операциялық активтердің таза (ұлғаюы)/кемуі:</i>			
- Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар		(65,976,477)	(252,708,753)
- Өзге активтер мен міндеттемелер		(159,624)	(122,454)
Операциялық қызметте пайдаланылған таза ақшалай қаражат		(35,288,927)	(184,096,636)
Инвестициялық қызметтен ақша ағындары			
Қаражатты салымдарға орналастыру		(19,739,347)	(68,420,627)
Орналастырылған салымдардан түсімдер		85,141,513	65,514,554
Инвестицияларды амортизациялық құны бойынша сатып алу		(215,174,947)	(152,771,081)
Инвестицияларды амортизациялық құны бойынша өтеуден түсімдер		213,524,630	145,556,688
Инвестицияларды пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша сатып алу		(39,339)	(3,353,528)
Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша инвестицияларды өтеуден түсетін түсімдер		12,940,352	
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(19,844)	(66,371)
Инвестициялық қызметте алынған/(пайдаланылған) таза ақшалай қаражат		(76,633,018)	13,540,365
Қаржылық қызметтен ақша ағындары			
Борыштық бағалы қағаздарды шығарудан түсімдер	10	361,799,110	534,987,568
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу	10	(354,199,006)	(325,000,000)
Қаржылық қызметтен алынған таза ақшалай қаражат		7,600,104	209,987,568
Ақшалай қаражат пен оның баламаларының таза өсімі		48,944,195	12,350,567
Жыл басындағы ақшалай қаражат пен оның баламалары	6	877,407,126	865,056,559
Жыл аяғындағы ақшалай қаражат пен оның баламалары	6	926,351,321	877,407,126

1 Кіріспе

«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ (бұдан әрі «Қор») Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» (бұдан әрі «ҚРҰБ») 1995 жылғы 30 наурыздағы, «Акционерлік қоғамдар туралы» 2003 жылғы 13 мамырдағы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес, «Қазақстанның орнықтылық қоры» акционерлік қоғамын құру туралы» Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 30 маусымдағы № 130 қаулысы негізінде құрылды. Қор Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес заңды тұлға болып табылады және өз қызметін Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілеріне, Жарғыға, Қордың ішкі қызметін реттейтін құжаттарға, Қордың органдары мен лауазымды тұлғаларының өз құзыреті шегінде белгіленген тәртіппен қабылданған шешімдеріне сәйкес жүзеге асырады.

Негізгі қызметі

Қор қызметінің түрлері:

- 1) екінші деңгейдегі банктерді қаржылық қолдау, оның ішінде тәртіптелген қарыздар беру (тәртіптелген облигацияларды сатып алу) арқылы және осы мақсаттарда екінші деңгейдегі банктермен және олардың акционерлерімен шарттар жасасу;
- 2) инвесторларды іздеу және жаңа инвесторға (инвесторларға) тәртіптелген облигацияларды (тәртіптелген борышты) айырбастау арқылы екінші деңгейдегі банктердің сатып алынған акцияларын сату;
- 3) қаражатты бағалы қағаздарға, сондай-ақ екінші деңгейдегі банктерде және ҚРҰБ-да банктік шот және банктік салым шартының талаптарымен, оның ішінде ҚРҰБ бекіткен талаптармен орналастыру;
- 4) факторингтік операциялар: төлемеу тәуекелін қабылдай отырып, тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) сатып алушыдан төлемді талап ету құқықтарын сатып алу (екінші деңгейдегі банктерден банктік қарыздар бойынша талап ету құқықтарын сатып алу);
- 5) екінші деңгейдегі банктерге банктік қарыздарды кері беру болып табылады.

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚРҰБ Қордың тікелей және түпкілікті бас ұйымы болды, Қордың түпкілікті бақылаушы тарапы Қазақстан Республикасы болды.

Заңды мекенжайы және қызмет жүргізу орны

Қор келесі заңды мекенжай бойынша тіркелген: А15С9Т5, Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, Көктем-3 ықшамауданы, 21-үй.

Есептілікті ұсыну валютасы

Осы қаржылық есептілік қазақстандық мың теңгемен ұсынылған, ол Қордың функционалдық валютасы болып табылады.

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

Дамушы елдердің нарықтары, соның ішінде Қазақстан нарығы, дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелдерге ұшырайды. Қазақстанда бизнес жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер өзгеруі мүмкін. Қазақстанның келешек даму бағыты едәуір дәрежеде мемлекеттің салықтық және кредиттік-ақша саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге байланысты.

Қазақстан мұнай мен газды үлкен көлемде өндіріп, экспортқа шығаратынына байланысты, Қазақстанның экономикасы мұнай мен газдың әлемдік бағаларының өзгерістеріне ерекше сезімтал. Экономиканың жағдайына сондай-ақ ірі инфрақұрылымдық жобаларға және елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына арналған ертүрлі бағдарламаларына мемлекеттік шығыстар да елеулі әсер етеді.

2022 ж. басында Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы әскери-саяси шиеленіс ушыға түсті. Нәтижесінде бірқатар елдер Ресей мен Беларуське қарсы экономикалық санкциялар енгізді, соның ішінде жаңа инвестицияларға тыйым салу, орасан зор қаржы институттары мен бірқатар мемлекеттік кәсіпорындарды оқшаулау шаралары қабылданды.

2023 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың украиндық және ресейлік инвестициялық бағалы қағаздары болған жоқ, сондықтан бұл оқиғалар Қор қызметінің нәтижелеріне ықпал етпейді.

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта (жалғасы)

2023 жылғы желтоқсанда инфляция деңгейі 2023 жылғы ақпанда 21.3% шығына жеткеннен кейін 9.8%-ды құрады. 2023 жылы экономикалық өсім 5.1%-ды құрады, ал сарапшылардың бағалауынша, алдағы үш жылда ұлттық экономиканың өсу қарқыны орташа алғанда жылына кемінде 4%-ды құрайды. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің 2023 жылғы 31 желтоқсандағы ресми бағамы бір АҚШ долларына 454.56 теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсанда: бір АҚШ долларына 462.65 теңге).

Қор басшылығы экономикалық, саяси және геосаяси жағдайдағы ағымдағы өзгерістерді қадағалап, жақын болашақта Қор бизнесінің тұрақтылығы мен дамуын қолдау үшін қажетті деп есептейтін шараларды қабылдайды. Алайда болған оқиғалардың салдары және олармен байланысты болашақ өзгерістер Қордың қызметіне әсер етуі мүмкін.

3 Есеп саясаты туралы елеулі ақпарат

Есептілікті ұсынудың негіздері

Бұл қаржылық есептілік ХҚЕС шығарған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының («ХҚЕС») Бухгалтерлік есеп стандарттарына («ХҚЕС Бухгалтерлік есеп стандарттары») сәйкес дайындалған.

Бұл қаржылық есептілік қаржылық әділ құны бойынша қаржы құралдарын бастапқы тану үшін түзетілген тарихи құн есебінің негізінде, және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарын қайта бағалау негізінде жасалынған. Осы қаржылық есептілікті жасау кезінде қолданылатын есеп саясаты төменде келтірілген. Бұл қағидаттар, егер басқасы көрсетілмесе, ұсынылған барлық кезеңдерге дәйекті түрде қолданылды. 5-ескертпені қараңыз.

Бұл қаржылық есептілік меншікті капиталды немесе кредит беретін инвесторлар болып табылатын негізгі пайдаланушыларға арналған. Бұл қаржылық есеп берулер негізгі пайдаланушылардың іскерлік және экономикалық қызмет туралы жеткілікті білімі бар және ақпаратты тиісті түрде тексеріп, бағалай алады деп есептеледі. Кейде білімді және мұқият пайдаланушылар осы қаржылық есептілік беруде көрсетілген күрделі экономикалық ақпаратты түсіну үшін кеңесшінің көмегіне мұқтаж болуы мүмкін.

Бұл қаржылық есептіліктің басты мақсаты басшылық өзінің негізгі пайдаланушылары үшін маңызды деп санайтын ақпаратты ғана ашу болып табылады. Басшылық маңызды ақпаратты маңызды емес ақпаратпен жасырмаудан, осы қаржылық есептік берудің түсініктілігіне нұқсан келтірмеуге тырысады. Тиісінше, тек маңызды есеп саясаты, сәйкесінше, ақпаратты ашу туралы қолданыстағы ескертпелерде ашылады.

Қаржылық жағдай туралы есеп баптарын өтімділік тәртібімен ұсыну.

Қордың нақты анықталған операциялық циклі жоқ, сондықтан Қор қаржылық жағдай туралы есепте қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтерді, ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді міндеттемелерді бөлек көрсетпейді. Оның орнына активтер мен міндеттемелер өтімділік ретімен көрсетіледі. Қаржы құралдарының өтеу мерзімі бойынша талдауы 17-ескертпеде берілген. Төмендегі кестеде 17-ескертпеде ұсынылған талдауға қосылмаған баптар бойынша есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 айға дейін немесе одан кейін өтелуі немесе өтелуі күтілетін сомалар туралы ақпарат берілген.

	2023 ж. 31 желтоқсан			2022 ж. 31 желтоқсан		
	Өтелуі/қайтарылуы күтілетін сомалар			Өтелуі/қайтарылуы күтілетін сомалар		
	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 айдан кейін	Жиыны	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 айдан кейін	Жиыны
<i>Қазақстанның мың теңгеммен</i>						
АКТИВТЕР						
Кейінге қалдырылған салық активтері	-	312,173,165	312,173,165	-	344,980,474	344,980,474
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер		215,171	215,171	-	258,672	258,672
Өзге активтер	34,162	7,455,327	7,489,489	24,239	6,300,081	6,324,320
МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Өзге міндеттемелер	398,414	-	398,414	516,404	-	516,404

3 Есеп саясаты туралы елеулі ақпарат (жалғасы)

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп

Қор депозиттер мен қарыз құралдарына салымдарды инвестициялық қызметке жатқызады. Мұндай инвестициялар әдетте ұзақ мерзімді және саудаға арналмаған.

Сегменттік есептілік

Қордың қызметі жоғары дәрежеде интеграцияланған және «Сегменттік есептілік» ХҚЕС (IFRS) 8 мақсаттары үшін бір есеп беретін операциялық сегмент болып табылады. Операциялық сегмент Қор кірістер алатын немесе шығыстарды (Қор қызметінің басқа компоненттерімен операцияларға қатысты кірістер мен шығыстарды қоса алғанда) көтеретін коммерциялық қызметке тартылатын Қор қызметінің компоненті болып табылады, оның қызметінің нәтижелерін ресурстарды бөлу кезінде және олардың қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалау кезінде операциялық шешімдер қабылдауға жауапты тұлға үнемі талдайды және оған қатысты қаржылық ақпарат қолжетімді. Қордың активтері Қазақстан Республикасының аумағында шоғырланған және Қор Қазақстан Республикасында жүргізілетін операциялардан табыс алады. 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор жалғыз сыртқы контрагентпен жасалған мәмілелерден Қор кірісінің кемінде 10 пайызынан асатын кіріс алған жоқ.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау мәндері мен пайымдаулар

Қор бағалауды жүргізеді және қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға және келесі қаржы жылы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына ықпал ететін болжамдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар басшылық тәжірибесінің және басқа факторлардың, соның ішінде басшылықтың пікірінше, ағымдағы жағдайларға байланысты негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты күтулердің негізінде үнемі талданады. Есеп саясатын қолдану барысында басшылық сондай-ақ пайымдаулар мен бағалауларды да қолданады. Қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға неғұрлым елеулі әсер ететін пайымдаулар және нәтижесі келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына елеулі түзетулер болуы мүмкін бағалаулар келесілерді қамтиды:

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау – бағалау әдістемесі, модельдер және бастапқы деректер қолданылатын маңызды бағалау. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдістемесінің егжей-тегжейлері 17-ескертпеде көрсетілген. Келесі компоненттер кредиттік шығындарға арналған бағалау резервіне едәуір әсер етеді:

- күтілетін кредиттік шығындарды бағалау мақсатында қаржылық активтерді сегменттеу;
- күтілетін кредиттік шығындарды бағалау деңгейін анықтау: жеке құралдар негізінде немесе ұжымдық негізде;
- Қор қолданатын дефолт анықтасы;
- қамтамасыз етуді бағалау кезінде қабылданған пайымдауларды қоса алғанда, дефолт жағдайында шығынды бағалау;
- кредиттік тәуекелдің елеулі өсуін бағалау критерийлері;

Қор есептелген күтілетін кредиттік шығындар мен кредиттер бойынша нақты шығындар арасындағы алшақтықты азайту мақсатында модельдерді және модельдерге арналған бастапқы деректерді үнемі тексереді және растайды.

Қор күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін расталатын болжамды ақпаратты пайдаланды. 17-ескертпеде көрсетілгендей, Қор сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің (Standard & Poor's, Fitch, Moody's) рейтингтер жүйелері негізінде тәуекел деңгейлерін бағалауды пайдаланады. Ұйымдардың кредиттік рейтингін анықтау кезінде осы рейтингтік агенттіктер болжамды макроэкономикалық жорамалдарды және түрлі сценарийлерді ескереді. Осылайша, күтілетін кредиттік шығындарды бағалау кезінде кредиттік рейтингтердің деректерін есепке алғанда Қор сондай-ақ осы макроэкономикалық жорамалдар мен сценарийлерді ескереді.

2023 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дефолт ықтималдығын бағалаудың 10%-ға ұлғаюы күтілетін кредиттік шығындарға арналған бағалау резервінің қорытынды сомасының 188,898 мың теңгеге ұлғаюына әкелер еді (2022 ж. 31 желтоқсан: 255,901 мың теңгеге).

2023 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дефолт болған жағдайда шығын мөлшерінің 10%-ға ұлғаюы күтілетін кредиттік шығындарға арналған бағалау резервінің қорытынды сомасының 1,580 мың теңгеге ұлғаюына әкелер еді (2022 ж. 31 желтоқсан: 5,764 мың теңгеге). Дефолт жағдайында шығындар мөлшерінің 10%-ға ұлғаюының әсері тек сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар портфелі бойынша есептеледі.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау мәндері және пайымдаулар (жалғасы)

Кредиттік тәуекелдің едәуір артуы

Кредиттік тәуекелдің едәуір арту фактісін анықтау үшін Қор есепті күнгі қаржы құралының қолданылу мерзімі ішінде дефолттың болу қаупін бастапқы тану күніндегі дефолттың болу қаупімен салыстырады. Бағалау барысында есепті күнгі кредиттік тәуекелдің нақты деңгейі емес, кредиттік тәуекелдің салыстырмалы ұлғаюы қарастырылады. Қор бірқатар факторларды, соның ішінде нақты клиенттер портфельдерінің мінез-құлық аспектілерін қоса алғанда, шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қолжетімді барлық негізделген және расталатын болжамды ақпаратты ескереді. Қор дефолт сәтіне дейін кредиттік тәуекелдің артуының мінез-құлықтық белгілерін және жеке құрал немесе портфель деңгейінде кредиттік тәуекелді бағалауға тиісті болжамды ақпараттың қосылуын анықтайды (17-ескертпе).

Егер барлық қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындар ретінде бағаланса (2023 жылғы желтоқсанда сатып алынған және 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар деп бағаланатын ипотекалық қарыздар бойынша жаңа ұзақ мерзімді талаптардан басқа), 2023 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған бағалау резерві 11,835,253 мың теңгеге көбірек болар еді (2022 ж. 31 желтоқсан: 19,387,419 мың теңгеге көбірек).

Қаржы активтерінің бастапқы және кейінгі бағалаудағы әділ құны

Қор қаржылық құралдарды бастапқы тану кезінде әділ құны бойынша есептейді және кейіннен SPPI тестінен өтпеген қаржы құралдарын әділ құны бойынша есептейді. Қор егер мәмілелер үшін белсенді нарық болмаса нарықтық немесе нарықтық емес пайыздық мөлшерлемелер бойынша бағалауын анықтау үшін пайымдауды пайдаланады. Қор осы қаржы активтерінің нарықтық мөлшерлемелерін өсірім моделі арқылы тәуекелсіз мөлшерлемеге мен тәуекелдік премия қосу арқылы анықтайды. Қорытынды құн қаржы активтерінің шарттарына түзетіледі. Құралдардың әділ құны 19-ескертпеде көрсетілген.

Қор сонымен қатар серіктес банктерден сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарды бастапқы тану бойынша талдау жасады. Қор ҚРҰБ бағдарламасы шеңберінде сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша талаптардың номиналды сомасы көрсетілген критерийлер бойынша нарықтық жекелеген сегментін болып олардың әділ құнын көрсетеді. 2023 жылы Қор басшылығы нарықтық мөлшерлемені анықтауда әділ құнды анықтау әдістемесіне жетілдірулер енгізді. Өзгерістер перспективті түрде енгізілді, себебі бағалау БЕХС 8-ге сәйкес пайымдама болып табылады.

Кейінге қалдырылған салық активін тану

Танылған кейінге қалдырылған салық активі болашақ пайдаға салынатын салыққа қарсы есептелуі мүмкін пайдаға салынатын салықтың сомасын білдіреді және қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық активі тиісті экономикалық тиімділікті пайдалану мүмкін болатын дәрежеде ғана танылады. Болашақ салық салынатын пайданы және болашақта есепке жатқызылуы мүмкін салық шегерімдерінің сомасын анықтау орта мерзімді бизнес-жоспарға және оны болашаққа экстраполяциялау нәтижелеріне негізделген. Бизнес-жоспар осы жағдайларда негізделген деп саналатын күтулерге негізделген.

ХҚЕС (IAS) 12 сәйкес болашақ салық салынатын ықтимал пайданы бағалау - өтемақыны алу ықтималдығы туралы жеткілікті дәлелдер болған жағдайда, Қордың кейбір активтерінің баланстық құнынан асатын сомада өтелуін көздеуі мүмкін. Қор өтеу ықтималдығы салық салу мөлшерлемесін ескере отырып, номиналды құны мен баланстық құны арасындағы айырма мөлшерінде жоғары деп бағаланатын салымдар мен борыштық бағалы қағаздарға инвестицияларға қатысты кейінге қалдырылған салық активін таниды (16-ескертпе).

Байланысты тараптармен операцияларды бастапқы тану

Қор өзінің әдеттегі қызметі барысында ҚРҰБ қауыптарына сәйкес операциялар жүргізеді. ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес қаржы құралдары бастапқыда әділ құны бойынша танылуы керек. Мұндай операциялар үшін белсенді нарық болмаған жағдайда, операциялар нарықтық немесе нарықтық емес пайыздық мөлшерлемелер бойынша жүзеге асырылғанын анықтау мақсатында пайымдаулар қолданылады. Пайымдаудың негізі тиімді (нарықтық) пайыздық мөлшерлемені талдау болып табылады. 2023 жылы Қор мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде салымдарды орналастырып, кейінге қалдырылған салық есебімен капиталда бастапқы танудан 13,362,219 мың теңге сомасында шығынды таныды (2022 ж.: 11,897,348 мың теңге шығын) және кейінге қалдырылған салықты ескере отырып, 43,320,264 мың теңге сомасында салымдарды мерзімінен бұрын өтеуден түскен пайда танылды. Сондай-ақ 2023 жылы Қор корпоративтік облигацияларды сатып алып, кейінге қалдырылған салық есебімен капиталда бастапқы танудан 1,047,195 мың теңге сомасында пайда таныды (2022 ж.: 6,571,585 мың теңге шығын).

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау мәндері және пайымдаулар (жалғасы)

Бастапқы тану күні Қор нарық шарттарында өділ құнды анықтады. Бұл ретте біз БЕХС (IAS 20) және ТТК (SIC) 10 барлық талаптарын талдап, қарыздың өділ құны мен алынған ақшалай қаражат арасындағы айырмашылық, шын мәнінде, жалғыз акционерге бөлуді білдіреді деген қорытындыға келдік. Осы қаржы активтерінің өділ құнын бағалау кезінде біз әр контрагенттің кредиттік тәуекелдерін қолдандық. Қазақстан қазынашылығының қағаздары негізінде айқындалған тәуекелсіз мөлшерлемелер кредиттік тәуекел және/немесе кредиттік спрэд үшін сыйлықақыға түзетілді. Байланысты тараптармен операцияларға қатысты шарттар 20-ескертпеде көрсетілген.

2022 жыл ішінде Қордың жалғыз акционерінің шешіміне сәйкес облигациялармен ұсынылған, Қор 2020 және 2021 жылдары сатып алған Қордың «Проблемалық кредиттер қоры» АҚ-ға амортизациялық құны бойынша инвестициялар жөніндегі талаптары бойынша мәміле жасалып, аяқталды, нәтижесінде істен шығару күніндегі облигациялардың амортизацияланған құны 2022 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы есепте танылды, себебі Қаржылық есептілікті дайындаудың тұжырымдамалық негіздеріне сәйкес меншік иелерінің пайдасына бөлулер және олардың тарапынан жарналар пайда мен шығынның құрамынан шығарылып, капитал құрамында танылады. Бұл мәміле ақшалай қаражат қозғалысы туралы есептен алынып тасталды, себебі бұл ақшасыз операция болатын.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап келесі қайта қаралған стандарттар Қор үшін міндетті болды:

ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2017 жылдың 18 мамырында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). ХҚЕС (IFRS) 17 компанияларға сақтандыру шарттарын есепке алудың қолданыстағы практикасын қолдануға рұқсат берген ХҚЕС (IFRS) 4 алмастырады, соның нәтижесінде инвесторларға ұқсас сақтандыру компанияларының өзге де қатынастарындағы қаржылық нәтижелерді салыстыру және салыстырып қарау қиын болды. ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандырушыда бар қайта сақтандыру шарттарын қоса алғанда, сақтандыру шарттарының барлық түрлерін есепке алу қағидаттарына негізделген бірыңғай стандарт болып табылады. Осы стандартқа сәйкес сақтандыру шарттарының топтарын тану және бағалау: (i) бақыланатын нарықтық ақпаратқа сәйкес келетін шарттарды орындау бойынша ақша ағындары туралы барлық қолда бар ақпарат ескерілген тәуекел ескеріле отырып түзетілген болашақ ақша ағындарының (шарттарды орындау бойынша ақша ағындары) келтірілген құнына (егер құны міндеттеме болып табылса) немесе одан бөлінбеген пайда сомасы шегерілетін (егер құны актив болып табылса) (ii) Сақтандырушылар сақтандыру шарттарының тобынан олар сақтандыру өтемін беретін кезең ішінде және тәуекелден босатылуына қарай пайда көрсететін болады. Егер шарттар тобы залалды болып табылса немесе залалдыға айналса, ұйым залалды бірден көрсетеді.

ХҚЕС (IFRS) 17 түзетулері және ХҚЕС (IFRS) 4 түзетулері (2020 жылғы 25 маусымда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Түзетулер ХҚЕС (IFRS) 17 енгізуді жеңілдетуге және стандарт пен көшудің жекелеген талаптарын жеңілдетуге бағытталған бірқатар түсіндірмелерді қамтиды. Бұл түзетулер ХҚЕС (IFRS) 17 сегіз саласына жатады және стандарттың негіз қалаушы қағидаттарын өзгертуді көздемейді. ХҚЕС (IFRS) 17-ге мынадай түзетулер енгізілді:

- **Күшіне ену күні:** ХҚЕС (IFRS) 17 (түзетулермен) күшіне ену күні екі жылға кейінге қалдырылды. Стандарт 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қолданылуы тиіс. ХҚЕС (IFRS) 4 белгіленген ХҚЕС (IFRS) 9 қолданудан уақытша босатудың қолданылу мерзімі де 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге ауыстырылды.
- **Сақтандыру аквизициялық ақша ағындарын күтілетін өтеу:** Ұйымдар өздерінің аквизициялық шығындарының бір бөлігін ұзарту күтілетін тиісті шарттарға жатқызуы және осындай шығындарды ұйым шартты ұзартуды таныған кезге дейін активтер ретінде тануы тиіс. Ұйымдар әрбір есепті күнге активті өтеу ықтималдығын бағалауы және қаржылық есептілікке ескертпелерде нақты актив туралы ақпарат беруі тиіс.
- **Шартта көзделген инвестициялық қызметтерге жататын қызметтер үшін маржа:** жалпы модельге сәйкес пайда көлемін және сақтандыру өтемінің де күтілетін кезеңін, сондай-ақ ауыспалы төлемдермен шарттар бойынша және инвестициялық кіріс алу бойынша қызметтермен өзге де шарттар бойынша инвестициялық қызметтер көрсетуді ескере отырып, жабу бірліктерін бөлу қажет. Инвестициялық қызметке байланысты шығындарды ұйым сақтанушы үшін сақтандыру өтемінен түсетін пайданы арттыру үшін осындай қызметті жүзеге асыратын жағдайларда сақтандыру шартының шекарасына ақша ағыны ретінде енгізу қажет.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану (жалғасы)

- *Сатып алынған қайта сақтандыру шарттары – залалдарды өтеу:* ұйым ауыртпалық тобы бойынша базалық сақтандыру шарттарын бастапқы тану кезінде немесе топқа ауыртпалық базалық сақтандыру шарттарын қосу бойынша залалды мойындаған кезде, ұйым сатып алынған қайта сақтандыру шарттарының тиісті тобы бойынша шартта көзделген қызметтер үшін маржаны түзету және осындай қайта сақтандыру шарттары бойынша пайданы тану керек. Қайта сақтандыру шарты бойынша өтелген залал сомасы базалық сақтандыру шарттары бойынша танылған залалды және ұйым сатып алынған қайта сақтандыру шарты бойынша өтеуді күтетін базалық сақтандыру шарттары бойынша талаптардың пайызын көбейту жолымен айқындалады. Бұл талап сатып алынған қайта сақтандыру шарты базалық сақтандыру шарттары бойынша залал танылғанға дейін немесе осындай танумен бір мезгілде танылған жағдайда ғана қолданылатын болады.
- *Өзге түзетулер:* Өзге түзетулер кредиттік карталар туралы кейбір шарттар (немесе ұқсас шарттар) үшін және кейбір кредиттік шарттар үшін қолдану аясынан алып тастауларды қамтиды; топтарда емес, портфельдердегі қаржылық жағдай туралы есепте сақтандыру шарттары бойынша активтер мен міндеттемелерді ұсыну; сатып алынған қайта сақтандыру шарттарының және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша туынды емес қаржы құралдарының көмегімен қаржылық тәуекелдерді төмендету кезінде тәуекелді төмендету нұсқасының қолданылуы; ХҚЕС (IFRS) 17 қолдану кезінде алдыңғы аралық қаржылық есептілікте көрсетілген бағалау мөндерін өзгерту үшін есеп саясатын таңдау; сақтандыру шартының талаптары бойынша нақты сақтанушыға жатқызылатын пайдаға салынатын салық бойынша төлемдер мен түсімдерді шарттарды орындау бойынша ақша ағындарына енгізу; өтпелі кезең ішінде талаптардан ішінара босату және басқа да ұсақ түзетулер.

ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС бойынша 2-ші практикалық нұсқауға түзетулер: *Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу (2021 жылғы 12 ақпанда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады).* ХҚЕС (IAS) 1-ге ұйымдардан есеп саясатының негізгі ережелерінің орнына өзінің есеп саясаты туралы елеулі ақпаратты ашуды талап ететін түзетулер енгізілді. Түзетулер есеп саясаты туралы елеулі ақпараттың анықтамасын қамтиды. Бұдан басқа, түзетулер егер қаржылық есептілікті пайдаланушылар қаржылық есептіліктегі басқа маңызды ақпаратты түсіне алмаса, есеп саясаты туралы ақпарат айтарлықтай болады деп күтілуде. Түзетулерде ұйымның қаржылық есептілігі үшін елеулі болып есептелетін есеп саясаты туралы ақпараттың мысалдары келтіріледі. Бұдан басқа, ХҚЕС (IAS) 1 түзету есеп саясаты туралы маңызды емес ақпаратты ашудың қажеті жоқ екенін түсіндіреді. Алайда, егер мұндай ақпарат ашылса, ол есеп саясаты туралы елеулі ақпаратты түсінуді қиындатпауға тиіс. Бұл түзетуді қолдау үшін есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға мөнді тұжырымдаманы қолдану бойынша ұсынымдарды қамтитын «Мөнді пікірлерді қалыптастыру» ХҚЕС бойынша 2-ші практикалық нұсқауға өзгерістер енгізілді.

ХҚЕС 8 «Бухгалтерлік бағалауды анықтау» (IAS) түзетулері (2021 жылғы 12 ақпанда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). ХҚЕС (IAS) 8-ге түзету ұйымдардың есеп саясатындағы өзгерістерді және бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістерді қалай ажырату керектігін түсіндіреді.

Бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге қатысты кейінге қалдырылған салықтар – ХҚЕС (IAS) 12 түзету (2021 жылдың 7 мамырында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). ХҚЕС-ке (IAS) 12 түзетулерде активтерді пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелерді жалға алу және есептеу сияқты операциялар бойынша кейінге қалдырылған салықты қалай көрсету қажеттігі түсіндіріледі. Белгілі бір жағдайларда ұйымдар активтерді немесе міндеттемелерді бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған салықты көрсетуден босатылады. Бұрын активтерді жалға алу және пайдаланудан шығару сияқты операцияларға - активтер мен міндеттемелер бір мезгілде танылатын операцияларға осы ерекшелікті қолдануға қатысты белгісіздік болған. Осы түзетулерге сәйкес ұйымдар бастапқы тану кезінде салық салынатын және шегерілетін уақытша айырмалардың тең сомалары туындайтын операциялар бойынша кейінге қалдырылған салықты тануы тиіс.

Халықаралық салық реформасы - Екінші тірек моделі ережелері – ХҚЕС 12 «Пайдаға салынатын салықтар» (IAS) түзетулері (2023 жылғы 23 мамырда шығарылған). 2023 жылдың мамыр айында «Пайдаға салынатын салықтар» ХҚЕС (IAS) 12 шектеулі көлемдегі түзетулер шығарды. Бұл түзету халықаралық салық реформасының нәтижесінде Экономикалық Ынтымақтастық және Даму Ұйымы (ЭЫДҰ) шығарған «Екінші тірек моделі ережелерін» алдағы іске асыруға жауап ретінде енгізілді. Түзетулер Екінші Бағанды Үлгі ережелерін жүзеге асыратын күшіне енген немесе елеулі түрде қабылданған салық заңдарынан туындайтын кейінге қалдырылған салықтарды тану және ашып көрсету талабына уақытша ерекшелік береді. Компаниялар ерекше жағдайды дереу қолдана алады, бірақ ақпаратты ашу талаптары 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндетті.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану (жалғасы)

Жоғарыда аталған түзетулер ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС (IFRS) 2 практикалық нұсқаулығына түзетулерді қоспағанда, Қордың қаржылық есептілігіне елеулі әсері тиген жоқ.

2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын және Қор өлі ертерек қабылдамаған бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірмелер шықты.

- ХҚЕС 16 «Жалдау: Жалдау бойынша міндетте сату кезіндегі кері жалға алу» (IFRS) (2022 жылдың 22 қыркүйегінде шығарылған және 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Міндеттемелердің қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді болып жіктелуі – ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері (бастапқыда 2020 жылдың 23 қаңтарында шығарылған және кейіннен 2020 жылдың 15 шілдесінде және 2022 жылдың 31 қазанында түзетілген, сайып келгенде, 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IAS) 7 Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп пен 7 Қаржы құралдары: Ақпаратты ашып көрсету: Жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдерге түзетулер (2023 жылдың 25 мамырында шығарылған).
- ХҚЕС 21 «Өзара алмастырудың болмауы» (IAS) (2023 жылдың 15 тамызда шығарылған).

Егер жоғарыда өзгеше айтылмаса, жаңа стандарттар мен түсіндірмелер Қордың қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп күтілмейді.

6 Ақшалай қаражат пен оның баламалары

Қазақстанның мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
ҚРҰБ-дегі ағымдағы шоттар	839,176,225	768,984,470
«Кері РЕПО» операциялары	86,747,224	-
ҚРҰБ мен банктердегі қысқа мерзімді салымдар	434,743	108,420,785
ҚРҰБ-дегі инвестициялық шот	-	1,359
Басқа банктердегі ағымдағы шоттар	509	512
Инвестициялық шот	29	-
Күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(7,409)	-
Ақшалай қаражат пен оның баламалары жиыны	926,351,321	877,407,126

Ақшалай қаражат пен оның баламалары – қолма-қол ақшаның белгілі бір мөлшеріне оңай айырбасталатын және құнның шамалы өзгеруіне ұшырайтын баптар. Ақшалай қаражат пен оның баламалары бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз барлық банкаралық депозиттерді және кері РЕПО қамтиды. Балу кезінде үш айдан астам кезеңге пайдалану бойынша өздеріне қатысты шектеулер бар қаражат қаржылық жағдай туралы есепте де, ақшалай қаражаты қозғалысы туралы есепте де ақшалай қаражат пен оның баламалары құрамынан шығарылады. Ақшалай қаражат пен оның баламалары амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі, себебі (i) олар шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталады және бұл ақша ағындары тек борыштың негізгі сомасы пен пайыздар есебіне төлемдерді ғана білдіреді және (ii) олар пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмаған.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв 7 409 мың теңгені құрады. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мақсатында ақша қаражаты мен ақша қаражатының балама қалдықтары 1-кезеңге енгізілген. ҚҚШ бағалау тәсілі 17-ескертпеде сипатталған.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 27 тамыздағы No 614 қаулысымен бекітілген Жеке тұлғалардың ұлттық валютада (теңгеде) орналастырылған депозиттері бойынша өтемақы төлеу қағидаларын іске асыру шеңберінде 2023 жылдың наурыз айында Қорға Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен қаражат түсті. Бұл қаражат екінші деңгейдегі банктерге аударылды. Алынған және аударылған жеке тұлғалардың салымдары бойынша өтемақы сомасы 153,325,937 мың теңгені құрады.

Кері РЕПО шарттарын қоспағанда, ақша қаражаты мен олардың баламалары қамтамасыз етілмеген болып табылады. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары бойынша сыйақы мөлшерлемелерін талдау 17-ескертпеде көрсетілген. Байланысты тараптармен операциялар туралы ақпарат 20-ескертпеде көрсетілген.

7 Банктердегі салымдар

Қазақстанның мың теңгемен	Орналас- тыру күні, жыл	Өтеу күні, жыл	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын банктегі салымдар	2018 – 2023	2036 – 2052	10.87% -18.59%	64,660,664	69,015,626
Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын банктегі салымдар	2018	2045	13.73% -16.14%	21,063,642	25,486,008
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде				(195,666)	(275,622)
Банктердегі салымдар жиыны				85,528,640	94,226,012

Қор контрагент банктерге несиелер берген кезде банктерде орналастырылған банктегі салымдар есепке алынады. Депозиттер амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, егер: (i) олар шарттық ақша ағындарын жинау мақсатында ұсталса және бұл ақша ағындары тек негізгі борыш пен пайыз төлемдерін білдірсе және (ii) олар ПШӨҚ бойынша қайта бағаланатын санатқа жатқызылмаса.

(а) Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын банктегі салымдар

Төмендегі кестеде кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі салымдардың кредиттік сапасына талдау, сондай-ақ күтілетін кредиттік шығындарды бағалау мақсатында оларды үш саты бойынша көрсету ұсынылған. Қор пайдаланатын кредиттік тәуекелді сатылар бойынша жіктеу жүйесінің сипаттамасы, соның ішінде дефолтты және басқа банктердегі қаражат қалдықтарына қатысты кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюын анықтау 17-ескертпеде келтіріледі.

Қазақстанның мың теңгемен	1-саты	2-саты	3-саты	2023 ж. 31 желтоқсан
Банктерде амортизацияланған құн бойынша орналастырылған салымдар				
<i>Кредиттік рейтингі</i>				
- ВВ- бастап ВВ+ дейін	62,730,072	-	-	62,730,072
- В- бастап В+ дейін	923,575	6,967	-	930,542
- рейтингі жоқ	971,252	419	28,379	1,000,050
Жалпы баланстық құны	64,624,899	7,386	28,379	64,660,664
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде	(165,183)	(2,104)	(28,379)	(195,666)
Баланстық құны	64,459,716	5,282	-	64,464,998

Қазақстанның мың теңгемен	1-саты	2-саты	3-саты	2022 ж. 31 желтоқсан
Банктерде амортизацияланған құн бойынша орналастырылған салымдар				
<i>Кредиттік рейтингі</i>				
- ВВ- бастап ВВ+ дейін	64,393,686	-	-	64,393,686
- В- бастап В+ дейін	3,501,595	6,228	-	3,507,823
- рейтингі жоқ	921,546	164,151	28,420	1,114,117
Жалпы баланстық құны	68,816,827	170,379	28,420	69,015,626
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде	(175,537)	(71,665)	(28,420)	(275,622)
Баланстық құны	68,641,290	98,714	-	68,740,004

7 Банктердегі салымдар (жалғасы)

2023 жылы Қор мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде банктердегі салымдарды орналастырып, кейінге қалдырылған салық қоса алғанда капиталда бастапқы танудан 13,362,219 мың теңге сомасында шығынды таныды (2022 ж.: 11,897,348 мың теңге шығын) және кейінге қалдырылған салықты ескере отырып 43,320,264 мың теңге сомасында банктердегі салымдарды мерзімінен бұрын өтеуден түскен пайда танылды. 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша депозит қалдықтары кепілге қойылмайды. Күтілетін кредиттік шығындар (ККШ) резервіне төменде көрсетілген бірқатар факторлар әсер етеді:

- 1-саты мен 2 немесе 3-сатылар арасындағы ауыстыру, себебі қалдықтар бойынша кредиттік төуекелдің едәуір ұлғаюы (немесе азаюы) немесе 12 ай ішінде немесе бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындардың кейінгі артуымен (немесе төмендеуімен) кезең ішінде құнсыздануы орын алған;
- кезең ішінде танылған жаңа қаржы құралдары үшін қосымша резервтер құру, сондай-ақ кезең ішінде танылуы тоқтатылған қаржы құралдарына қатысты оларды азайту;
- күтілетін кредиттік шығындар модельдерінің бастапқы деректерін жүйелі жаңарту нәтижесінде туындайтын, кезең ішінде дефолт ықтималдығы («PD»), дефолт кезіндегі берешек («EAD») және дефолт кезіндегі шығын («LGD») көрсеткіштеріндегі күтілетін кредиттік шығындарды бағалауға әсер ету;
- модельдер мен жорамалдарға енгізілген өзгерістердің күтілетін кредиттік шығындарын бағалауға әсері;
- уақыт өте келе күтілетін кредиттік шығындардағы дисконттың амортизациясы, себебі күтілетін кредиттік шығындар келтірілген құн негізінде бағаланады;
- кезең ішінде танылуы тоқтатылған қаржы активтері және кезең ішінде есептен шығарылған активтерге қатысты бағалау резервтерін есептен шығару.

Төмендегі кестеде осы факторлардың әсерінен 2023 және 2022 жылдары болған күтілетін кредиттік шығындар мен салымдардың жалпы баланстық құны бойынша резервтегі өзгерістер түсіндіріледі:

Қазақстандық мың теңгемен	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв				Жалпы баланстық құны			
	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны
Амортизацияланған құны бойынша салымдар								
2023 ж. 1 қаңтарда Ауыстыру:	(175,537)	(71,665)	(28,420)	(275,622)	68,816,827	170,379	28,420	69,015,626
- бүкіл мерзім үшін ККШ (1-сатыдан 2-сатыға)	(69,835)	69,835	-	-	163,773	(163,773)	-	-
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған Күтілетін кредиттік шығындар моделінің жорамалдарындағы өзгерістер	(12,947)	-	-	(12,947)	2,773,705	-	-	2,773,705
Кезең ішінде тануды тоқтату	83,055	-	-	83,055	-	-	-	-
	10,081	(274)	41	9,848	(7,129,407)	781	(41)	(7,128,667)
2023 ж. 31 желтоқсанда	(165,183)	(2,104)	(28,379)	(195,666)	64,624,898	7,387	28,379	64,660,664
2022 ж. 1 қаңтарда Ауыстыру: бүкіл мерзімге өткізу	(169,497)	-	(28,420)	(197,917)	58,338,611	-	28,420	58,367,031
Жаңадан жасалған немесе сатып алынған Кезең ішінде тануды тоқтату	379	(379)	-	-	(156,673)	156,673	-	-
Күтілетін кредиттік шығындар үлгісіндегі өзгерістер	(6,419)	(5,443)	-	(11,862)	10,634,889	13,706	-	10,648,595
	-	(65,843)	-	(65,843)	-	-	-	-
2022 ж. 31 желтоқсанда	(175,537)	(71,665)	(28,420)	(275,622)	68,816,827	170,379	28,420	69,015,626

7 Банктердегі салымдар (жалғасы)

(б) Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын банктердегі салымдар

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын банктердегі салымдар ипотекалық қарыздарды қайта қаржыландыру бағдарламасы бойынша банктік салымдарға инвестицияларды қамтиды. Бұндай инвестициялар SPPI (тек негізгі сома мен пайыздарды ғана төлеу) критерийіне сәйкес келмейді, себебі ипотекалық қарыздарды қайта қаржыландыру бағдарламасы бойынша банктік салымдардың сыйақысы белгіленбеген, өйткені банктер аталған бағдарлама шеңберінде қайта қаржыландырылған әрбір ипотекалық қарыз бойынша мемлекеттік баж және бағамдық айырма бойынша шығындарды жабу үшін сыйақыны ішінара немесе толық ұстап қалады.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын банктердегі салымдар әділ құны бойынша танылады, ол сондай-ақ кредиттік тәуекелге байланысты тиісті есептен шығаруды көрсетеді және Қордың ең жоғары кредиттік тәуекелі туралы ең дәл ақпаратты береді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы банктердегі салымдардың жиынтық сомасынан 3 банк контрагент 65,185,507 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсан: 77,225,165 мың теңге) немесе барлық банктердегі салымдардың жалпы сомасының 76.21%-ын құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 81.96%).

19-ескертпеде банктердегі салымдардың әділ құнын көрсетілген. Банктердегі салымдар бойынша сыйақы мөлшерлемелерін талдау 17-ескертпеде көрсетілген. Байланысты тараптармен операциялар туралы ақпарат 20-ескертпеде көрсетілген.

8 Бағалы қағаздарға инвестициялар

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар	1,257,488,769	1,208,836,514
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша инвестициялар	256,108,739	222,296,022
Бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны	1,513,597,508	1,431,132,536

Қаржы активтерін сатып алу және сату, белгілі нарық үшін заңмен немесе іскерлік әдет-ғұрыппен белгіленген мерзімде жеткізілуі мәміле жасалған күні («стандартты шарттармен» сатып алу және сату), яғни өткізілген күні көрсетіледі. Қордың бизнес-модель және ақша ағындарының сипаттамалары негізінде Қор бағалы қағаздарға инвестицияларды амортизацияланған құны бойынша және пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағалау санатына жатқызады. Бағалы қағаздар амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі, егер олар шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталса, бұл ақша ағындары тек борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебіне төлемдерді білдіреді, сондай-ақ олар бухгалтерлік сәйкессіздікті айтарлықтай азайту үшін пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша ерікті түрде белгіленбесе.

Егер борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар амортизацияланған құны бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша көрсету критерийлеріне сәйкес келмесе, олар пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша көрсетіледі. Егер осы мүмкіндікті пайдалану әртүрлі есепке алу әдістерін пайдалана отырып танылатын немесе бағаланатын қаржы активтері мен міндеттемелер арасындағы есептік сәйкессіздікті айтарлықтай азайтса, Қор борыштық бағалы қағаздарға инвестицияларды бастапқы тану кезінде пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын санатына сөзсіз жатқыза алады.

Күтілетін кредиттік шығындарды өтеу. Болжамдар негізінде Қор амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік шығындарды бағалайды. Қор күтілетін кредиттік шығындарды бағалап, әрбір есепті күнге кредиттік шығындарға арналған бағалау резервін таниды. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау мыналарды көрсетеді: (i) болуы мүмкін нәтижелер ауқымын бағалау арқылы анықталған объективті және ықтималдық есебімен өлшенген сома, (ii) ақшаның уақытша құны және (iii) өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжамды болашақ экономикалық жағдайлар туралы, есепті күні шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қолжетімді, негізделген және расталған барлық ақпарат. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын үлестік құралдар қаржылық жағдай туралы есепте күтілетін кредиттік шығындарға арналған бағалау резервін шегеріп ұсынылады.

Қордың кредиттік шығындарды кредиттік тәуекелдің едәуір артуы сипаттамасы 17-ескертпеде көрсетілген. Егер Қор қаржылық активтің құнсызданғанын анықтаса, актив 3-кезеңге ауыстырылады және оның күтілетін кредиттік шығындары күтілетін мерзімі ретінде бағаланады. Қордың құнсызданған активтерді және дефолттың анықтамасы туралы түсініктеме алу үшін 17-ескертпені қараңыз. 17-ескертпеде күтілетін кредиттік шығындардың бағалау кезінде пайдаланылатын деректер, жорамалдар және есептеу әдістері туралы ақпарат көрсетілген.

8 Бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Қаржы активтерін тануды тоқтату. Қор өтеудің барлық практикалық нұсқаларын пайдаланған және мұндай активтерді өтеуді күтудің негізсіз екенін анықтаған кезде қаржы активтер толық немесе ішінара тануы тоқтатылады. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді.

Төмендегі кестелерде 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бағалы қағаздарға инвестициялар санаттар мен бағалау кластары бойынша көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен	Өтеу күні, жыл	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағалы қағаздар	Амортизацияланған құны бойынша бағалы қағаздар	Жиыны
Корпоративтік облигациялар	2024–2052	256,108,739	1,111,118,116	1,367,226,855
Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	2026–2038	-	148,069,166	148,069,166
2023 ж. 31 желтоқсандағы бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны (әділ құны немесе жалпы баланстық құны)		256,108,739	1,259,187,282	1,515,296,021
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде		-	(1,698,513)	(1,698,513)
2023 ж. 31 желтоқсандағы бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны		256,108,739	1,257,488,769	1,513,597,508
Қазақстандық мың теңгемен	Өтеу күні, жыл	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағалы қағаздар	Амортизация- ланған құны бойынша бағалы қағаздар	Жиыны
Корпоративтік облигациялар	2024–2052	222,296,022	1,063,548,104	1,285,844,126
Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	2026–2038	-	147,586,976	147,586,976
2022 ж. 31 желтоқсандағы бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны (әділ құны немесе жалпы баланстық құны)		222,296,022	1,211,135,080	1,433,431,102
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде		-	(2,298,566)	(2,298,566)
2022 ж. 31 желтоқсандағы бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны		222,296,022	1,208,836,514	1,431,132,536

8 Бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

(а) Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар

Қазақстанның мың теңгеге	Сатып алу күні, жыл	Өтеу күні, жыл	Номиналды мөлшерлеме	Нарықтық мөлшерлеме	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Кредиттік рейтингі ВВ- болып табылатын екінші деңгейдегі банктердің реттелген облигациялары	2017 – 2018	2032 – 2040	0.10 – 4.00%	14.33 – 14.92%	236,999,968	-
Кредиттік рейтингі В+ болып табылатын екінші деңгейдегі банктердің реттелген облигациялары	2017	2032 – 2040	0.10 – 4.00%	14.09 – 15.02%	-	47,805,660
Кредиттік рейтингі В болып табылатын екінші деңгейдегі банктердің реттелген облигациялары	2017 – 2018	2032	4.00%	16.92 – 16.94%	-	159,433,913
Кредиттік рейтингі В- болып табылатын екінші деңгейдегі банктердің реттелген облигациялары	2020	2035	4.00%	16.70%	18,633,131	14,439,451
«Қазақстан тұрғын үй компаниясы» АҚ	2019 – 2023	2049 – 2052	0.10 – 2.99%	12.87 – 12.95%	475,640	616,998
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағалы қағаздар жиыны					256,108,739	222,296,022

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар корпоративтік бағалы қағаздарға инвестицияларды қамтиды. Бұндай инвестициялар SPPI критерийіне (тек негізгі сома мен пайыздардың төлемдері) сәйкес келмейді. Бастапқы тану кезінде бұл инвестициялар әділ құны бойынша көрсетілген және инвестицияларды бағалау ұқсас құралдар үшін бақыланатын көздерден алынған деректерді пайдалана отырып, шарттық ақша ағындарын дисконттау арқылы жүзеге асырылған. Сатып алу құны мен әділ құн арасындағы айырмашылық капитал құрамындағы мәмілелер бойынша шығын ретінде танылды, себебі Тұжырымдамалық негіздерге сәйкес қаржылық есептілікті дайындау үшін меншік иелерінің пайдасына бөлу және олардың тарапынан жарналар пайдадан немесе шығыннан алынып тасталады және капитал құрамында танылады (4-ескертпе).

Бұл инвестицияларды бір мезгілде бірқатар шарттарды орындаған кезде, олардың бірі ҚРҰБ және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің мақұлдауын алу болып табылатын эмитенттің бес жыл өткеннен кейін мерзімінен бұрын сатып алуына құқылы. Қор инвестицияларды мерзімінен бұрын сатып алу туралы талап қоюға құқылы емес.

«Қазақстан тұрғын үй компаниясы» АҚ-ға инвестициялар мен эмитенттері бірқатар шарттарды орындаған және ҚРҰБ және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің («Агенттік») мақұлдауын алған инвестициялардан басқа, жоғарыда ұсынылған инвестициялар бір және/немесе бірнеше шектеу бұзылған жағдайда эмитенттердің жай акцияларына айырбасталуы мүмкін. Шектеулер капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерін міндетті түрде орындаумен және эмитенттің басшы қызметкерлері мен оның акционерлері тарапынан эмитенттердің активтерін шығару бойынша іс қимыл фактілерінің болмауымен ұсынылған. Шектеулер (ковенанттар) Эмитентте оң айырма және өлеуетті капиталды түзетулер болған мерзімде Эмитентке қолданылады және Агенттік оң айырма және (немесе) капиталды өлеуетті түзетулер есептелетін ербір актив бойынша Эмитенттің оң айырманы және капиталды өлеуетті түзетулерді нөлге дейін жеткізу жөніндегі міндеттемелерін орындау фактісін таныған күннен бастап күші жойылады.

Айырбастау коэффициенті бір инвестиция құнының эмитенттің бір акциясының қалдық құнына қатынасы болып табылады. Жай акцияларға айырбастау осындай айырбастау үшін қандай да бір сыйақы төлеусіз жүзеге асырылады және оны ҚРҰБ/Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің басқармасы мақұлдауы тиіс.

8 Бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төменде көрсетілген опциондар жоғарыда келтірілген инвестицияларға енгізілген:

- Қордың опционы - бір және/немесе бірнеше шектеу бұзылған жағдайда ҚРҰБ/Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі басқармасының мақұлдауын алған жағдайда инвестицияларды эмитенттің жай акцияларына айырбастауды жүзеге асыру;
- Эмитенттердің опционы - бес жыл өткеннен кейін инвестицияларды мерзімінен бұрын сатып алуды жүзеге асыру.

Бұл опциялар негізгі борыштық құралдармен тығыз байланысты емес енгізілген туынды құралдардың сипаттамаларын көрсетеді. Айырбасталатын борыштық құралдағы эмиссиялық бағалы қағаздарға айырбастауға тән құқықтың экономикалық сипаттамалары мен тәуекелдері құралды ұстаушының көзқарасы бойынша негізгі борыштық құралмен тығыз байланысты емес. Бұл құралдар капиталды тарту нұсқаларының бірі болып табылады, бұл банктерге капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерін күшейту арқылы капиталдың реттеуші талаптарын орындауға мүмкіндік береді. Осыған байланысты осы инвестициялар SPPI критерийіне сәйкес келмейді және ПШӘҚ бойынша ескеріледі.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар кепілге салынбайды.

(б) Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Сатып алу күні, жыл	Өтеу күні, жыл	Номиналды мөлшерлеме	Нарықтық мөлшерлеме	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Мемлекеттік және квазимемлекеттік сектор компанияларының облигациялары	2019 – 2021	2024 – 2041	0.15 – 10.75%	8.52 – 15.83%	1,083,328,443	1,049,016,022
Екінші деңгейдегі банктердің облигациялары	2018 – 2023	2025 – 2045	0.10 – 17.50%	12.03 – 20.69%	175,858,839	162,119,058
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде					(1,698,513)	(2,298,566)
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар жиыны					1,257,488,769	1,208,836,514

Төмендегі кестелерде 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағалы қағаздардың кредиттік тәуекел деңгейлері негізіндегі кредиттік сапасын талдау ұсынылған, сондай-ақ күтілетін кредиттік шығындарды бағалау мақсаттары үшін үш саты бойынша көрсетілген. Қор пайдаланатын деңгейлер бойынша кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы және дефолтты және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарға қатысты кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуін анықтауды қоса алғанда, күтілетін кредиттік шығындарды бағалау тәсілі 17-ескертпеде келтірілген. Төмендегі кестеде амортизацияланған құны бойынша бағалы қағаздардың баланстық құны сондай-ақ 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге барынша ұшырағыштығын көрсетеді:

8 Бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	1-саты	Жиыны 2023 ж. 31 желтоқсан
Екінші деңгейдегі банктердің облигациялары		
- BB- бастап BB+ дейін	170,796,503	170,796,503
- B- бастап B+ дейін	5,062,336	5,062,336
Жалпы баланстық құн	175,858,839	175,858,839
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде	(1,063,835)	(1,063,835)
Баланстық құны	174,795,004	174,795,004
Мемлекеттік және квазимемлекеттік сектор компанияларының облигациялары		
- BBB- бастап BBB+ дейін	1,083,328,443	1,083,328,443
Жалпы баланстық құн	1,083,328,443	1,083,328,443
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(634,678)	(634,678)
Баланстық құн	1,082,693,765	1,082,693,765
<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	1-саты	Жиыны 2022 ж. 31 желтоқсан
Екінші деңгейдегі банктердің облигациялары		
- B- бастап B+ дейін	162,119,058	162,119,058
Жалпы баланстық құн	162,119,058	162,119,058
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(1,724,408)	(1,724,408)
Баланстық құн	160,394,650	160,394,650
Мемлекеттік және квазимемлекеттік сектор компанияларының облигациялары		
- BBB- бастап BBB+ дейін	1,017,959,014	1,017,959,014
- BB- бастап BB+ дейін	31,057,008	31,057,008
Жалпы баланстық құн	1,049,016,022	1,049,016,022
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(574,158)	(574,158)
Баланстық құн	1,048,441,864	1,048,441,864

2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағалы қағаздар қамтамасыз етілмеген.

Төмендегі кестелерде 2023 және 2022 жж. ішінде болған, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар үшін күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтегі мен жалпы баланстық құнындағы өзгерістер түсіндіріледі:

8 Бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	Жалпы баланстық құн
	1-саты	1-саты
Екінші деңгейдегі банктердің облигациялары		
2023 ж. 1 қаңтарда	(1,724,408)	162,119,058
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(60,155)	10,698,595
Күтілетін кредиттік шығындар моделінің жорамалдарындағы өзгерістер	738,618	-
Есептелген пайыздар мен дисконттың амортизациясындағы өзгерістер	(17,890)	3,041,186
2023 ж. 31 желтоқсанда	(1,063,835)	175,858,839

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	Жалпы баланстық құн
	1-саты	1-саты
Екінші деңгейдегі банктердің облигациялары		
2022 ж. 1 қаңтарда	(1,489,395)	131,897,147
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(304,648)	25,986,971
Кезең ішінде тануды тоқтату	93,712	-
Күтілетін кредиттік шығындар моделінің жорамалдарындағы өзгерістер	(18,188)	4,216,758
Есептелген пайыздар мен дисконттың амортизациясындағы өзгерістер	(5,889)	18,182
2022 ж. 31 желтоқсанда	(1,724,408)	162,119,058

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	Жалпы баланстық құн
	1-саты	1-саты
Мемлекеттік және квазимемлекеттік сектор компанияларының облигациялары		
2023 ж. 1 қаңтарда	(574,158)	1,049,016,022
Күтілетін кредиттік шығындар моделінің жорамалдарындағы өзгерістер	(110,333)	-
Есептелген пайыздар мен дисконттың амортизациясындағы өзгерістер	49,813	34,312,421
2023 ж. 31 желтоқсанда	(634,678)	1,083,328,443

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	Жалпы баланстық құн
	1-саты	1-саты
Мемлекеттік және квазимемлекеттік сектор компанияларының облигациялары		
2022 ж. 1 қаңтарда	(6,467,240)	1,187,624,261
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	3,134,487	-
Кезең ішінде тануды тоқтату	-	(17,567,666)
Активтердің шығуы	2,732,227	(146,166,187)
Есептелген пайыздар мен дисконттың амортизациясындағы өзгерістер	26,368	25,125,614
2022 ж. 31 желтоқсанда	(574,158)	1,049,016,022

8 Бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	Жалпы баланстық күн
	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік құнсызданған қаржы активтері	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік құнсызданған қаржы активтері
<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>		
Өзге ұйымдардың облигациялары		
2023 ж. 1 қаңтарда	-	-
Бұрын шығынға жазылған активтерді қалпына келтіру	(2,977,618)	2,977,618
Өтеулер	2,977,618	(2,977,618)
2023 ж. 31 желтоқсанда	-	-

	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	Жалпы баланстық күн
	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік құнсызданған қаржы активтері	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік құнсызданған қаржы активтері
<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>		
Өзге ұйымдардың облигациялары		
2022 ж. 1 қаңтарда	-	2,782,675
Бұрын шығынға жазылған активтерді қалпына келтіру	(1,465,655)	1,465,655
Өтеулер	1,465,655	(4,248,330)
2022 ж. 31 желтоқсанда	-	-

2022 жыл ішінде Қордың жалғыз акционерінің шешіміне сәйкес облигациялармен ұсынылған, Қор 2020 және 2021 жылдары сатып алған Қордың «Проблемалық кредиттер қоры» АҚ-ға амортизациялық құны бойынша инвестициялар жөніндегі талаптары бойынша мәміле жасалып, аяқталды, нәтижесінде істен шығару күніндегі облигациялардың амортизацияланған құны 2022 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы есепте танылды, себебі Қаржылық есептілікті дайындаудың тұжырымдамалық негіздеріне сәйкес меншік иелерінің пайдасына бөлулер және олардың тарапынан жарналар пайда мен шығынның құрамынан шығарылып, капитал құрамында танылады. Бұл мәміле ақшалай қаражат қозғалысы туралы есептен алынып тасталды, себебі бұл ақшасыз операция болатын.

Өзге ұйымдардың облигациялары СҚКҚ санатына жіктелген СК ДСФК ЖШС-ге инвестициялармен ұсынылған.

Кезең ішінде танылған сатып алынған немесе құрылған құнсызданған қаржы активтері үшін бастапқы тану кезінде дисконтталмаған күтілетін кредиттік шығындардың жалпы сомасы нөл теңгені құрады.

9 Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар

Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар серіктестер-коммерциялық банктерден сатып алынған төңгедегі ипотекалық кредиттер бойынша талап ету құқықтары үшін алуға жататын сомаларды қамтиды. Серіктес банктер берген ипотекалық кредиттер Бағдарламаның талаптарына сәйкес келетін жеке тұлғаларға, Қазақстан Республикасының азаматтарына берілген.

	2023 ж.	2022 ж.
	31 желтоқсан	31 желтоқсан
<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>		
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптардың жалпы баланстық құны,	1,130,129,827	1,064,140,851
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті шегергенде	(15,799)	(57,639)
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар жиыны	1,130,114,028	1,064,083,212

Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ипотекалық қарыздар бойынша серіктес банктерден сатып алынған талап ету құқықтарын қамтиды. Осы талаптар бастапқыда әділ құны бойынша және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады.

9 Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (жалғасы)

Амортизацияланған құн («АҚ») негізгі борыш төлемін шегеріп, бірақ өскен пайыздарды қоса алып, ал қаржылық активтер үшін – күтілетін кредиттік шығындар үшін кез келген бағалау резервін шегергендегі бастапқы тану кезіндегі қаржы құралының құнын білдіреді. Өскен пайыздар мәміле шығындарын бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған амортизацияны, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, өтеу сомасынан кез келген сыйлықақыларды немесе дисконтты қамтиды. Өскен пайыздық кірістер мен өскен пайыздық шығыстар, оның ішінде өскен купондық кіріс және амортизацияланған дисконт немесе сыйлықақы (бар болған жағдайда беру кезінде кейінге қалдырылған комиссияны қоса алғанда) жеке көрсетілмейді, қаржылық жағдай туралы есептің тиісті баптарының баланстық құнына енгізіледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл әр кезеңде құралдың баланстық құнына тұрақты пайыздық мөлшерлемені (тиімді пайыздық мөлшерлемені) қамтамасыз ету мақсатында тиісті кезең ішінде пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды бөлу әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзіміне немесе тиісті жағдайларда қаржы құралының жалпы баланстық құнына дейін одан қысқа мерзімге есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдерді (болашақ кредиттік шығындарды қоспағанда) дисконттаудың нақты мөлшерлемесі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме пайыздың өзгеруінің келесі күніне дейін мөлшерлемесі өзгермелі құралдар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылады, бірақ осы құрал үшін көрсетілген өзгермелі мөлшерлеме бойынша немесе нарықтық мәніне қарамастан белгіленетін басқа ауыспалы факторлар бойынша кредиттік спредті көрсететін сыйлықақы немесе дисконт бұған жатпайды. Мұндай сыйлықақылар немесе дисконттар құралдың күтілетін айналыс мерзімі ішінде амортизацияланады. Келтірілген құнды есептеу шарт бойынша тараптар төлеген немесе алған, тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын барлық төлемдер мен сыйақыларды қамтиды. Бастапқы тану кезінде сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған («СҚҚ») қаржы активтері болып табылатын активтер үшін тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетіледі, яғни келісімшарттық ақша ағындары негізінде емес, бастапқы тану кезінде күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

Мәміле бойынша шығындар қаржы құралын сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар - бұл мәміле жасалмаса, орын алмайтын шығындар. Мәміле шығындарына консультанттарға, брокерлер мен дилерлерге төленген төлемдер мен комиссиялар, реттеуші органдар мен қор биржаларына төленетін міндетті төлемдер, сондай-ақ салықтар мен алымдар кіреді. Мәміле шығындарына борыштық міндеттемелер бойынша сыйлықақылар немесе дисконттар, қаржыландыру шығындары, ішкі әкімшілік шығыстар немесе сақтау шығындары кірмейді.

2023 және 2022 ж. ішінде Қор «7-20-25. Әр отбасы үшін тұрғын үй сатып алудың жаңа мүмкіндіктері» ипотекалық тұрғын үйді кредиттеу бағдарламасы (бұдан әрі – «7-20-25» бағдарламасы) және «Баспана хит» нарықтық ипотека өнімі (бұдан әрі – «Баспана хит» бағдарламасы) шеңберінде екінші деңгейдегі тоғыз банктен ипотекалық қарыздар портфельдерін сатып алды.

«7-20-25» бағдарламасы Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Қазақстан халқына Жолдауында жарияланған «Әрбір отбасына баспана сатып алудың жаңа мүмкіндіктері» бірінші бастамасының міндеттерін іске асыру мақсатында 2018 жылғы мамырда ҚРҰБ бекіткен болатын. Қазақстан халқына «Президенттің бес өлеуметтік бастамасы» аясында азаматтарға бастапқы нарықта тұрғын үй сатып алу үшін ипотекалық тұрғын үй қарыздары беріледі. «7-20-25» бағдарламасының негізгі шарттары: тұрғын үй ипотекасы бойынша жылдық номиналды сыйақы мөлшерлемесі жылдық 7%; бастапқы жарна – қамтамасыз ету құнының 20 пайызынан; Тұрғын үй ипотекасының мерзімі 25 жылға дейін. Сатып алынатын тұрғын үйдің максималды құны: 25 миллион теңге.

- Нұр-Сұлтан, Алматы (қала маңындағы аудандарды қоса алғанда), Ақтау, Атырау, Шымкент қалалары үшін; Қарағанды қаласына 20 млн теңге;

- 15 млн теңге – басқа өңірлер үшін. Әлеуетті қарыз алушыға қойылатын талаптар: Қазақстан Республикасының азаматтығы, расталған кірісінің болуы, ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша өтелмеген берешегінің болмауы және Қазақстан Республикасының аумағында меншік құқығында тұрғын үйдің болмауы.

Екінші деңгейдегі банктер «7-20-25» бағдарламасына қатысуға оларда сенім білдірушінің мүдделерінде және тапсырмасы бойынша сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарды сенімгерлік басқаруға лицензиясы бар болғанда және олар келесі критерийлер талаптарының бірін орындаған жағдайда ғана жіберіледі:

- «Standard & Poor's» агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша кемінде «В-» ұзақ мерзімді кредиттік рейтингінің немесе «Moody's Investors Service» және «Fitch» агенттіктерінің халықаралық шәкілі бойынша ұқсас деңгейлі рейтингінің болуы, сондай-ақ нарықтағы банк секторының жиынтық активтерінің кемінде 1,0% үлесі;

9 Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (жалғасы)

- банк Ұлттық банк басқармасының 2017 жылғы 30 маусымдағы №129 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы банк секторының қаржылық тұрақтылығын арттыру бағдарламасының қатысушысы болып табылады.

«7-20-25» бағдарламасына қатысу критерийлеріне сәйкес келетін банктер мен Қор арасында Бағдарламаны іске асыру туралы келісім жасалады, ол банктердің Бағдарлама шеңберінде ипотекалық кредиттер беруіне негіз болып табылады. «Баспана-хит» бағдарламасы 2018 жылдың қыркүйегінде Қазақстан халқына бастапқы нарықта да (дайын және үлестік қатысу шеңберінде салынып жатқан), сондай-ақ қайталама нарықта да тұрғын үй сатып алуға ипотекалық қарыздар беру үшін тұрғын үй нарығында ұзақ мерзімді кредиттеуді ынталандыру тәсілдеріне сәйкес іске қосылды.

«Баспана-хит» бағдарламасының негізгі талаптары: қарыз бойынша сыйақының жылдық номиналды мөлшерлемесі - ҚРҰБ базалық мөлшерлемесі + 175 базистік пункт; бастапқы жарна - сатып алынатын тұрғын үйдің нарықтық құнының 20%-ынан бастап; қарыз мерзімі – 15 жылға дейін. Сатып алынатын тұрғын үйдің максималды құны: Нұр-сұлтан және Алматы қалалары үшін 35 миллион теңге (бастапқы нарықта) және 25 миллион теңге (қайталама нарықта); Ақтау, Атырау және Шымкент қалалары үшін 25 миллион теңге; Қарағанды қаласы үшін 20 миллион теңге; басқа өңірлер үшін 15 миллион теңге. Қатысушы банктерге қойылатын талаптар және «Баспана хит» бағдарламасы шеңберінде қайта қаржыландыру тетігі «7-20-25» бағдарламасында айқындалған шарттарға ұқсас. «Баспана хит» бағдарламасы (банктік қарыз шарттарын жасасу) 2022 жылдың соңына дейін қолданыста болды.

Серіктес банктер Бағдарлама талаптарына сәйкес келетін ипотекалық қарыздарын береді. Серіктес банктер ипотекалық қарыздарын берген соң Қор ипотекалық қарыздарын Бағдарлама талаптарына сәйкестігін тексерген соң талап ету құқықтарын сатып алады.

Қордың «7-20-25» және «Баспана хит» бағдарламаларының операторы ретіндегі қызметі бағдарламаларға қатысушы банктер берген, сатып алынған қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарды сатып алудан тұрады. Қордың сатып алынған қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарды сатып алуы қатысушы банктер мен Қор арасында кредиттер тізімі мен төлем талаптары бар талап ету құқықтарын басқаға беру шарттарын жасасу арқылы жүзеге асырылады. Кредиттер сатып алу күніндегі негізгі борыш қалдығының сомасы бойынша сатып алынады. Кредиттерді сатып алуға байланысты барлық шығыстарды қатысушы банктер көтереді.

Қатысушы банктер сенімгерлік басқару туралы келісімге сәйкес кредиттерге қызмет көрсетуді жалғастырады және егер кредиттер 90 күннен астам мерзімге кешіктірілсе, олар жеке кредиттерді кері сатып алатыны туралы Қорға кепілдік береді.

Сенімгерлік басқару шарты бойынша қатысушы банк:

- қарыз алушылардың ипотека бойынша төлемдерін алады;
- Қор алған төлемдерді аударуды жүзеге асырады;
- ипотекалық кредиттерге, оның ішінде мерзімі өткен кредиттерге қызмет көрсетуді жүзеге асырады;
- кепіл мүлкінің жай-күйін тексеруді жүзеге асырады;
- кредиттік досьелердің жүргізілуін және сақталуын қамтамасыз етеді;
- ипотекалық кредиттер бойынша бухгалтерлік есепті жүзеге асырады;
- ипотекалық кредит толық өтелген кезде кепіл мүлкінен ауыртпалықтың алынуын қамтамасыз етеді;
- Қордың жазбаша түрде сұрауы бойынша есепті беру.

Қатысушы банктің келесі әрекеттерді (Қордың жазбаша келісімінсіз) жүзеге асыруға құқығы жоқ:

- кредиттер бойынша талап ету құқықтарын иеліктен шығару және оларды кепілге беру;
- кредиттерге қайта құрылымдау шараларын қолдану;
- кредитті толық өтеген жағдайларды қоспағанда, кепіл мүлкінен ауыртпалықты алып тастау немесе оны ауыстыру.

Талап ету құқықтарын беру туралы шарттың талаптарына сәйкес Қор екінші тараптың, қатысушы банктің келісімінсіз сатып алынған талап ету құқықтарын үшінші тұлғаларға одан әрі беруге құқылы.

Сенімгерлік басқару шарттарына сәйкес Қор қатысушы банктерге ай сайын комиссиялық сыйақы төлейді, оның шекті мөлшері ипотекалық кредиттер портфелі бойынша негізгі борыштың өтелмеген сомасы негізінде есептелген жылдық 4% құрайды. Шарт талаптарына сәйкес сыйақыны төлеу қатысушы банктердің шоттарына ипотекалық кредиттер бойынша қарыз алушылардан түскен кезекті төлемдерден ұстап қалу жолымен жүргізіледі. Қор осы комиссиялық сыйақыны амортизацияланған құны бойынша бағаланатын сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар бойынша пайыздық кірістер құрамында ескереді, сол арқылы осы пайыздық кірістер осы сыйақы сомасына азаяды.

9 Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (жалғасы)

Бастапқы тану кезіндегі есепке алу

Қор серіктес банктерден сатып алынған қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарды бастапқы тану кезінде есепке талдау жүргізді.

Талап ету құқығын беру туралы шарттың және сенімгерлік басқару туралы шарттың талаптарына сәйкес серіктес банктер қаржы активі бойынша ақша ағындарын алуға шарттық құқықтарды сақтайды, бірақ өздеріне Қордың ақша ағындарын төлеу бойынша шарттық міндеттемені қабылдайды. Талап ету құқығын беру туралы шарттың және сенімгерлік басқару туралы шарттың талаптары бойынша активтерді беру талаптары сақталады, яғни:

(а) серіктес банктердің бастапқы активтен баламалы сомаларды алғанға дейін Қордың сомаларын төлеу бойынша міндеттемелері болмайды;

(б) сенімгерлік басқару туралы шарттың талаптары бойынша серіктес банктерге бастапқы активті сатуға немесе кепілге беруге тыйым салынады;

(в) серіктес банктер Қор атынан жинайтын кез келген ақша ағындарын елеулі кідіріссіз аударуға міндетті. Сонымен қатар, серіктес банктердің алған күннен бастап Қорға аударылу қажет болған күнге дейін қысқа есеп айырысу кезеңі ішінде мұндай ақша ағындарын қайта инвестициялауға құқығы жоқ.

Тәуекелдер мен пайданы талдау

Қор тануды тоқтатуды талдау мақсатында берілген ипотекалық кредиттер бойынша елеулі тәуекелдер мен пайдалардың құрылымын бағалады және үш елеулі тәуекел бар деген қорытындыға келді: кредиттік тәуекел, мерзімінен бұрын өтеу тәуекелі және пайыздық тәуекел.

Қордың серіктес банктерге 90 күннен астам мерзімге кешіктірілген кредитті қайта сату құқығы негізінен серіктес банктерінің осы кредиттерге қатысты Қорға берген қаржылық кепілдігін білдіреді. Кепілдік сомасы шектелмегендіктен, кредиттік тәуекел серіктес банктерде сақталады деген қорытынды жасалады. Екінші жағынан, мерзімінен бұрын өтеу тәуекелі толығымен Қорға беріледі. Басшылықтың пікірінше, ипотекалық кредиттердің ұзақ мерзімді сипатына және күтілетін өтеу мерзімі ішінде нарықтағы пайыздық мөлшерлемелердің құбылмалылығына байланысты, танудың тоқтатылуын талдау мақсатында мерзімінен бұрын өтеу тәуекелі елеулі болып табылады. Сондай-ақ, Қор мерзімі өткен берешек пайда болған жағдайда ипотекалық кредиттер бойынша уақтылы төленбеу қаупін сақтап қалды, себебі серіктес банктер мұндай ипотекалық кредиттер бойынша аударымдарды жүзеге асырмайды.

Осылайша, Қор серіктес банктер кредиттік тәуекелді сақтайды, бірақ мерзімінен бұрын өтеу тәуекелін уақтылы төлемеу тәуекелін және пайыздық тәуекелді береді деген қорытындыға келді, яғни серіктес банктер сатылған ипотекалық кредиттерге меншік құқығымен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен пайданы бермейді және сақтамайды.

Ипотекалық кредиттерді бақылауды сақтау

Талап ету құқықтарын беру туралы шарттардың талаптарына сәйкес Қор алған талап ету құқықтарын серіктес банктердің келісімінсіз үшінші тұлғаларға одан әрі беруге құқылы болғанына қарамастан, Қор сатып алынған ипотекалық кредиттерді төмендегі себептер бойынша толығымен үшінші тарапқа сатуға іс жүзінде мүмкіндігі жоқ:

- сатып алынған ипотекалық кредиттерді иелік етудің шарттық құқығының практикалық әсері аз, себебі сатып алынған ипотекалық кредиттер үшін қайталама нарық жоқ;
- 90 күннен астам мерзімге кешіктірілген ипотекалық кредиттерді кері сатып алу бойынша серіктес банктер берген кепілдіктің құны біршама жоғары және бұл кепілдік Қорды оған берілген активті сатудан сақтайды, өйткені бұл сату орынсыз болады.

Мұндай жағдайларда Қор серіктес банк берілген активке бақылауды сақтап қалды деген қорытындыға келді.

Сондықтан серіктес банктер ипотекалық кредитке иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы сақтап қалмағандықтан, бірақ берілген кредиттерді бақылауды сақтап қалғандықтан, Қор серіктес банктерден сатып алынған ипотекалық кредиттер бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын талап ету құқықтарын (беруші тараптың талаптарын) қаржылық жағдай туралы есепте таниды.

9 Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (жалғасы)

Ұзақ мерзімді талаптарды бастапқы тану кезінде әділ құнды бағалауға қатысты пайымдаулар

Қор Бағдарлама шеңберінде сатып алынған қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарды сатып алу жөніндегі мәміленің бағасы төмендегі критерийлер негізінде нарықтың жеке сегментін білдіретін олардың әділ құнын көрсететінін анықтады:

- Қордың негізгі міндеті мемлекеттік билік органдарының мүдделерін білдіретін Бағдарламамен көзделген көмек көрсету болып табылады;
- Бағдарлама шеңберінде Қор кредиттерді серіктес банктерден негізгі борыштың номиналды құны бойынша сатып алады және талаптар орындалған жағдайда барлық банктер қатыса алады.

Бағдарлама әрбір отбасына тұрғын үй беру жөніндегі негізгі мемлекеттік әлеуметтік мақсатты орындауға бағытталған және Қор мемлекет атынан әлеуметтік функцияны орындайды, яғни Қор ең жақсы экономикалық мүдде үшін әрекет етеді.

Сатып алынған ипотекалық кредиттер бойынша ұзақ мерзімді талаптар тиісті жылжымайтын мүлік кепілімен қамтамасыз етілген.

Серіктес банктер ҚРҰБ талаптарына сәйкес мерзімді негізде қамтамасыз етудің мониторингіне жауапты. Бұл ипотекалық кредиттерді өндіріп алу мүмкіндігі қамтамасыз ету құнынан гөрі серіктес банктердің кредитті қабілеттілігіне байланысты және қамтамасыз етудің ағымдағы құны азырақ мөлшерде құнсыздануды бағалауға әсер етеді.

Қор жылжымайтын мүлік объектілері құнының болжамды өзгерістерін ескере отырып ипотекалық кредитті сатып алу күніндегі қамтамасыз етудің болжамды құнын оның ағымдағы құнына дейін қайта қарайды. Сондай ақ Қор кредиттік құнсыздану белгілері туындаған жағдайда әрбір есепті күндегі жағдай бойынша қамтамасыз етуді жеке бағалауды жүргізе алады.

9 Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (жалғасы)

Төмендегі кестелерде есепті және салыстырмалы кезеңдердің басы мен аяғында орын алған амортизацияланған құн бойынша бағаланатын кредиттердің күтілетін кредиттік шығындары бойынша резервтегі мен жалпы баланстық құнының өзгерістері көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв				Жалпы баланстық құны			
	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны
2023 ж. 1 қаңтарда	(52,616)	(683)	(4,340)	(57,639)	1,061,786,141	2,214,505	140,205	1,064,140,851
Ауыстыру:								
- бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындарға (1-сатыдан 2-сатыға)	230	(230)	-	-	(3,410,554)	3,410,554	-	-
- құнсызданған активтерге (1 және 2- сатылардан 3-сатыға)	-	-	-	-	(6,333)	-	6,333	-
- 12 айлық күтілетін кредиттік шығындарға (2 және 3-сатылардан 1-сатыға)	(343)	343	-	-	958,710	(958,710)	-	-
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(2,918)	(39)	-	(2,957)	171,546,740	233,262	-	171,780,002
Кезең ішінде тануды тоқтату	2,565	308	3,347	6,220	(49,731,866)	(1,169,592)	(81,573)	(50,983,031)
Өзге өзгерістер (жоспарлы және мерзімінен бұрын өтеуді қоса алғанда)	37,720	(112)	969	38,577	(54,695,594)	(90,167)	(22,234)	(54,807,995)
2023 ж. 31 желтоқсанда	(15,362)	(413)	(24)	(15,799)	1,126,447,244	3,639,852	42,731	1,130,129,827

Қазақстандық мың теңгемен	Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв				Жалпы баланстық құны			
	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны
2022 ж. 1 қаңтарда	(11,249)	(136)	(9,837)	(21,222)	810,026,912	984,711	161,453	811,173,076
Ауыстыру:								
- бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындарға (1-сатыдан 2-сатыға)	22	(22)	-	-	(1,675,647)	1,675,647	-	-
- құнсызданған активтерге (1 және 2- сатылардан 3-сатыға)	1	-	(1)	-	(105,553)	-	105,553	-
- 12 айлық күтілетін кредиттік шығындарға (2 және 3-сатылардан 1-сатыға)	(1,155)	48	1,107	-	329,157	(303,318)	(25,839)	-
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(12,783)	(126)	-	(12,909)	364,997,765	519,952	-	365,517,717
Кезең ішінде тануды тоқтату	856	74	5,936	6,866	(55,941,774)	(614,321)	(85,255)	(56,641,350)
Өзге өзгерістер (жоспарлы және мерзімінен бұрын өтеуді қоса алғанда)	(28,308)	(521)	(1,545)	(30,374)	(55,844,719)	(48,166)	(15,707)	(55,908,592)
2022 ж. 31 желтоқсанда	(52,616)	(683)	(4,340)	(57,639)	1,061,786,141	2,214,505	140,205	1,064,140,851

9 Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (жалғасы)

Төменде 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ипотекалық қарыздардың кредиттік сапасын талдау берілген:

Қазақстандық мың теңгемен	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны 2022 ж. 31 желтоқсан
Кредиттік рейтингі ВВ- бастап ВВВ- дейін	901,879,996	3,127,040	42,731	905,049,767
Кредиттік рейтингі В- бастап В+ дейін	224,567,248	512,812	-	225,080,060
Жалпы баланстық құны	1,126,447,244	3,639,852	42,731	1,130,129,827
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(15,362)	(413)	(24)	(15,799)
Баланстық құны	1,126,431,882	3,639,439	42,707	1,130,114,028

Қазақстандық мың теңгемен	1-саты	2-саты	3-саты	Жиыны 2022 ж. 31 желтоқсан
Кредиттік рейтингі ВВ- бастап ВВВ- дейін	109,562,964	251,941	-	109,814,905
Кредиттік рейтингі В- бастап В+ дейін	596,991,582	1,079,576	61,265	598,132,423
Рейтингі жоқ*	355,231,595	882,988	78,940	356,193,523
Жалпы баланстық құны	1,061,786,141	2,214,505	140,205	1,064,140,851
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(52,616)	(683)	(4,340)	(57,639)
Баланстық құны	1,061,733,525	2,213,822	135,865	1,064,083,212

* Бұл «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-на 100% тиесілі еншілес компания «Береке Банк» АҚ-қа қалдығы. 2023 жылғы 31 желтоқсанда «Береке Банк» АҚ кредиттік рейтингі, Fitch агенттігімен 2023 жылдың маусымда берілген «ВВ» болып табылады. 2022 жылғы 31 желтоқсанда «Береке Банк» АҚ ресми кредиттік рейтингі жоқ болды, сол себепті Қор «СС» деңгейін белгіледі.

19-ескертпеде сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар сомаларының әділ құнын бағалау ұсынылған. Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптардың пайыздық мөлшерлемелерін талдау 17-ескертпеде көрсетілген.

10 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Ішкі нарықта шығарылған облигациялар	1,213,866,317	1,179,467,629
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар жиыны	1,213,866,317	1,179,467,629

Шығарылған борыштық бағалы қағаздарға Қордың шығарған облигациялар жатады. Қарыздық бағалы қағаздар амортизацияланған құны бойынша есептелінеді.

2023 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қорда борыштық бағалы қағаздардың 31 шығарылымы болған (2022 ж. 31 желтоқсан: 30). Бұл облигациялардың өтеу мерзімі 1 жылдан 10 жылға дейін, купондық кірісі 8.50% - 20.46% (2022 ж. 31 желтоқсан: 8.50% - 18.64%).

19-ескертпеде шығарылған борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын бағалау ұсынылған. Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемелерін талдау 17-ескертпеде көрсетілген. 20-ескертпеде байланысты тараптармен шығарылған борыштық бағалы қағаздармен операциялар бойынша ақпарат ұсынылған.

10 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (жалғасы)

Төмендегі кестеде әрбір ұсынылған кезеңдегі ақшалай және ақшалай емес өзгерістерді қоса алғанда, қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын Қордың шығарылған борыштық бағалы қағаздарындағы өзгерістер берілген. Қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын түсімдер мен өтеу сомалары ақша қаражатының ағыны болған немесе болашақтағы ақша қаражатының ағыны қаржы қызметі ретінде ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте көрсетілетін соманы білдіреді.

Қазақстандық мың теңгемен

2022 ж. 1 қаңтарда	951,417,753
Борыштық бағалы қағаздар шығарудан түсімдер	534,987,568
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу	(325,000,000)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондарды өтеу	(91,852,327)
Есептелген пайыздар және амортизацияланған құнның өзгеруі (қолма-қол емес)	109,914,635
2022 ж. 31 желтоқсанда	1,179,467,629
Борыштық бағалы қағаздар шығарудан түсімдер	361,799,110
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу	(354,199,006)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондарды өтеу	(141,519,666)
Есептелген пайыздар және амортизацияланған құнның өзгеруі (қолма-қол емес)	168,318,250
2023 ж. 31 желтоқсанда	1,213,866,317

11 Акционерлік капитал

Акциялар санын есептемегенде, қазақстандық мың теңгемен	Айналыстағы акциялар саны (дана)	Жай акциялар
2022 ж. 31 желтоқсанда	493,697,218	4,795,733,142
2023 ж. 31 желтоқсанда	493,697,218	4,795,733,142

Барлық жай акциялар бір акцияға бір дауыс береді және толық төленеді. Жарияланған жай акциялар саны - 521,697,218, шығарылған жай акциялар саны – 493,697,218, оның ішінде номиналды құны бір акция үшін 10,000 теңге болатын 458,147,425 жай акция және "Баспана ИҰ" АҚ-ның 214,258,892 мың теңге сомасына 35,549,793 жай акциясы. 2020 жылы Қор "Баспана" ИҰ" АҚ-ны Қорға қосу арқылы ерікті түрде қайта құруды жүзеге асырды. Шығарылған барлық жай акциялар толығымен төленеді.

Жалғыз акционердің 2023 жылғы 11 мамырдағы № 1 және 2022 жылғы 31 мамырдағы № 3 шешімдеріне сәйкес 2022 және 2021 жылдардың таза кіріс 76,257,415 мың теңге және 161,228,803 мың теңге сомалары Қорды дамытуға толығымен бөлінді және тиісінше дивидендтер төленбеді.

Бір акцияға шаққандағы базалық пайданы есептеу үшін пайдаланылған жай акциялардың пайда көрсеткіштері мен орташа өлшенген саны төменде келтірілген.

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж.	2022 ж.
Қор акционеріне жататын жыл ішіндегі таза пайда	92,094,855	76,257,415
Бір акцияға шаққандағы базалық пайданы анықтау мақсатында жай акциялардың орташа өлшенген саны	493,697,218	493,697,218
Акцияға шаққандағы базалық және бөлінге пайда жиыны (теңгемен)	186.54	154.46

11 Акционерлік капитал (жалғасы)

Сауда-саттық тізіміне енгізілген компаниялар үшін Қазақстан қор биржасының (ҚҚБ) талаптарына сәйкес 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша акциялардың әрбір түрі бойынша бір акцияның баланстық құны төменде келтірілген:

Акциялардың түрі	Айналыстағы акциялар саны	Капитал (ҚҚБ қағидалары негізінде есептелген)	Бір акцияның баланстық құны, теңге
Жай 2023 ж. 31 желтоқсанда	493,697,218	2,761,055,047	5,592.61
Жай 2022 ж. 31 желтоқсанда	493,697,218	2,638,248,676	5,343.86

ҚҚБ қағидаларының негізінде есептелген капитал Қордың материалдық емес активтері мен міндеттемелерінің баланстық құнын шегергендегі Қор активтерінің баланстық құнын білдіреді.

12 Таза пайыздық кіріс

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж.	2022 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеменен есептелген пайыздық кірістер		
Амортизацияланған құны бойынша бағалы қағаздар	140,214,861	150,351,571
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	49,005,031	44,311,640
Амортизацияланған құны бойынша салымдар	15,397,018	6,796,170
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	312,814	3,382,386
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептелген жалпы пайыздық кіріс	204,929,724	204,841,767
Өзге пайыздық кірістер	22,086,729	13,952,779
Пайыздық кірістер жиыны	227,016,453	218,794,546
Пайыздық шығыстар		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(168,749,846)	(110,562,476)
Пайыздық шығыстар жиыны	(168,749,846)	(110,562,476)
Кредиттік шығындар бойынша шығыстар қалпына келтірілгенге дейінгі таза пайыздық кіріс	58,266,607	108,232,070

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардан басқа, барлық борыштық құралдар бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, есептеу әдісі бойынша көрсетіледі. Мұндай есептеу пайыздық кірістер мен шығыстарға шарттық тараптары төлеген және алған, әрі тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын мәміле шығындарын, сондай-ақ барлық өзге сыйлықақылар мен жеңілдіктер болып табылатын барлық комиссиялар мен төлемдерді қамтиды. Номиналды пайыздық мөлшерлеме бойынша есептелген пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар бойынша пайыздық кіріс пайданың немесе шығынның құрамында "Өзге пайыздық кірістер" бабында көрсетіледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеменен байланысты комиссияларға қаржылық активті қалыптастыруға немесе сатып алуға немесе қаржылық міндеттемені шығаруға байланысты ұйым алған немесе төлейтін комиссиялар кіреді.

Банктердегі салымдарды орналастырудан және облигацияларды сатып алудан алынған бастапқыда әділ құны бойынша танылған дисконтты капиталда өткізудің себебі Қор мемлекеттік бағдарламаларды іске асырады. Кейіннен осы операциялар бойынша танылған дисконт пайыздық кіріс арқылы амортизацияланады.

12 Таза пайыздық кіріс (жалғасы)

Қаржы активтерінің модификациясы. Қаржы активтері келісім-шарт талаптары бойынша өзгертілсе (мысалы, қайта келіссөздер нәтижесінде) Қор өзгерістердің маңыздылығын бағалайды және бастапқы активті тануды тоқтатуға және әділ құн бойынша жаңа активті тануға өкелуін талқылайды. Бұл бағалау, ең алдымен, тиісті есеп саясатында сипатталған сапалы факторлар негізінде жасалынады және елеулі пайымдауларды қажет етеді. Атап айтқанда, Қор құнсызданған қарыз қайта келісілген болса оны тануды тоқтату немесе жаңадан танылған қарыздарды бастапқы тану кезінде құнсызданған ретінде қарастыру қажет пе, қажет емес пе деген шешім қабылдау кезінде пайымдауларды қолданады. Тануды тоқтату туралы шешім тәуекелдер мен пайдалардың, яғни күтілетін ақша ағындарының (келісімшарттық ақша ағындарынан қарағанда) өзгерту нәтижесінде байланысты. Басшылық мұндай кредиттерді өзгерту нәтижесінде тәуекелдер мен пайдалар өзгермегенін анықтайды, сондықтан, мәні бойынша, барлық осындай өзгертулер мен кредиттердің тану тоқтатылмағанын және құнсыздану сатысынан өзгерген жоқ деп шешеді. Қор бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде өзгертілген келісімшарттық ақша ағындарын дисконттау арқылы жалпы баланстық құнын қайта есептейді. Нәтижесінде анықталған пайда немесе залалды пайда немесе залалдағы есебінде көрсетеді және егерде операция мәнінде акционерге бөлу болып табылса капиталда таниды.

13 Пайда немесе шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінен шығындарды шегергендегі пайда

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Салымдарды әділ құн бойынша қайта бағалау	10,513,480	9,743,874
Әділ құны бойынша есепке алынатын реттелген облигацияларды қайта бағалау	46,805,845	(44,807,335)
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қаржы активтері бойынша таза кіріс/(шығыс)	57,319,325	(35,063,461)

14 Қызметкерлерге арналған шығыстар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Қызметкерлерге сыйақылар	1,598,119	1,236,719
Әлеуметтік салық	118,511	89,354
Әлеуметтік аударымдар	20,602	15,511
Міндетті медициналық сақтандыру	17,384	18,110
Материалдық көмек	1,880	1,578
Қызметкерлерге арналған шығыстар жиыны	1,756,496	1,361,272

2023 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қызметкерлерге арналған шығыстар 144,686 мың теңге мөлшеріндегі мемлекеттік зейнетақы қорына жарналарды қамтиды (2022 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 118,851 мың теңге).

15 Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Кәсіби қызметтер	163,343	165,484
Тозу және амортизация	70,600	78,249
Коммуналдық қызметтер	55,821	51,520
Мүшелік жарналар мен алымдар	52,389	46,597
Көліктік шығыстар	38,906	28,815
Телекоммуникациялық және ақпараттық қызметтер	27,791	32,488
Жалдау	27,260	25,936
Жөндеу және қызмет көрсету	13,612	3,489
Жарнама және маркетинг	11,917	18,453
Сақтандыру	11,868	11,610
Қорлар	6,743	5,166
Кадрларды даярлау	4,338	6,833
Іссапар шығыстары	1,430	171
Өзгелері	1,798	2,866
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар жиыны	487,816	477,677

Кәсіби қызметтерге құрамында 65,936 мың теңге құрайды (2022 ж.: 62,103 мың теңге) аудиторлық қызметтер құны кіреді. 2023 жылы Қордың аудиторы қосымша аудиторлық емес қызметтер көрсетпеді.

16 Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар/(кірістер)

(а) Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстардың/(кірістердің) компоненттері

Жыл үшін пайда немесе шығын құрамында көрсетілген пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар/(кірістер) келесі компоненттерді қамтиды:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Уақытша айырмалардың туындауы және қалпына келтіру салдарынан кейінге қалдырылған салық активтері шамасының өзгеруі	24,813,684	(3,563,805)
Төлем көзінен салық бойынша шығыс	853	2,244
Жыл үшін пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар/(кірістер)	24,814,537	(3,561,561)

Кейінге қалдырылған пайдаға салық болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығынына және активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы мен олардың қаржылық есептіліктегі баланстық құны арасында туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты міндеттемелерді есептеудің баланстық әдісімен есептеледі.

Салық салынатын базаны кемітетін уақытша айырмалар бойынша кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық шығындары салық салынатын уақытша айырмалар оған қарсы пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар дәрежеде ғана көрсетіледі.

(б) Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды/(кірістерді) қолданылатын салық салу мөлшерлемесіне көбейтілген салық салынғанға дейінгі бухгалтерлік пайда сомасымен салыстырып тексеру

2023 және 2022 жж. пайдаға салынатын салықтың ағымдағы мөлшерлемесі 20%-ды құрады.

Пайдаға салынатын салықтың тиімді мөлшерлемесі пайдаға салынатын салықтың нормативтік мөлшерлемесінен өзгеше. Төменде іс жүзіндегі пайдаға салынатын салыққа сәйкес 20% нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген пайдаға салық бойынша шығыстарды/(кірістерді) келтіру үшін есептеу берілген:

16 Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар/(кірістер) (жалғасы)

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж	2022 ж.
Салық салуға дейінгі пайда	116,909,394	72,695,854
Белгіленген 20% мөлшерлемесі бойынша салық	23,381,879	14,539,171
- Салық салынбайтын кірістер	(2,480,503)	(23,987,130)
- Күтілетін кредиттік шығындар бойынша шегерілмейтін шығыстардың салықтық әсері	(738,412)	(269,325)
- Төлем көзінен салық бойынша шығыс	853	2,244
- Бағалы қағаздар бойынша шегерілмейтін шығыстар	4,624,945	4,124,597
- Шегеруге жатпайтын шығыстар	25,775	2,028,882
Жыл үшін пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар/(кірістер)	24,814,537	(3,561,561)

(е) Уақытша айырмашылықтардың түрлері бойынша кейінге қалдырылған салықты талдау

ЖҚЕС пен Қазақстанның салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар қаржылық есептілікті жасау мақсатында және табыс салығын есептеу мақсатында активтер мен міндеттемелердің баланстық құны арасындағы уақытша айырмашылықтардың туындауына әкеледі. Төменде осы уақытша айырмашылықтар қозғалысының салықтық әсерлері егжей тегжейлі көрсетілген.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж. 1 қаңтарда	Капиталда танылған өзгерістер	Пайда немесе шығын құрамында көрсетілген	2023 ж. 31 желтоқсанда
Шегерілетін/(салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері				
Инвестициялар бойынша әділ құнды түзету/ дисконт	249,280,701	(261,799)	(17,126,673)	231,892,229
Салымдар бойынша дисконт	86,000,815	(7,489,511)	(3,418,536)	75,092,768
Шығарылған облигациялар бойынша дисконт және есептелген сыйақы	9,469,210	-	(4,291,606)	5,177,604
Өзге активтер мен міндеттемелер бойынша есептеулер	51,725	-	21,383	73,108
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер/(провизиялар)	(49,345)	-	-	(49,345)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(14,947)	-	1,748	(13,199)
Кейінге қалдырылған таза салық активі	344,738,159	(7,751,310)	(24,813,684)	312,173,165

2022 ж. 31 желтоқсанда Қорда сондай-ақ 242,315 мың теңге мөлшерінде кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме болған, ол қаржы жағдайы туралы есепте өзге міндеттемелер құрамында көрсетілді және бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы нәтижесінде туындады.

16 Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар/(кірістер) (жалғасы)

Қазақстандық мың теңгемен	2022 ж. 1 қаңтарда	Капиталда танылған өзгерістер	Пайда немесе шығын құрамында көрсетілген	2022 ж. 31 желтоқсанда
Шегерілетін/(салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері				
Инвестициялар бойынша өділ құнды түзету/ дисконт	255,684,126	(7,309,034)	1,147,924	249,523,016
Салымдар бойынша дисконт	86,206,897	2,974,337	(3,180,419)	86,000,815
Шығарылған облигациялар бойынша дисконт және есептелген сыйақы	3,878,347	-	5,590,863	9,469,210
Өзге активтер мен міндеттемелер бойынша есептеулер	49,825	-	1,900	51,725
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер/(провизиялар)	(49,345)	-	-	(49,345)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(15,689)	-	742	(14,947)
Кейінге қалдырылған таза салық активі	345,754,161	(4,334,697)	3,561,010	344,980,474

2022 және 2023 жж. ішінде Қор қаржы активтерін танудан болған шығындар бойынша кейінге қалдырылған салық активтерін таныды. Инвестицияларды тануға байланысты шығындар капитал құрамында танылғандықтан, тиісті кейінге қалдырылған салық активі де капитал құрамында танылды.

Кейінге қалдырылған салық активін қалпына келтіру пайыздық кірістерді түзету арқылы осы инвестициялар бойынша дисконттың амортизациясы кезінде орын алады. Кейінге қалдырылған салық активінің баланстық құны әрбір есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша қайта бағалауға жатады. Қор қажет болған жағдайда кейінге қалдырылған салық активінің баланстық құнын азайтады.

Осылайша, есепті күнге кейінге қалдырылған салық активі өділ құнды түзетуді, бастапқы тануды түзетуді және осы айырмашылықтың кейінгі амортизациясын білдіреді.

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару

Қордың тәуекелдерін басқару қаржылық, операциялық және заңды тәуекелдерге қатысты жүзеге асырылады. Қаржылық тәуекелдерге нарықтық тәуекел (ол валюталық тәуекелден, пайыздық тәуекелден және өзге баға тәуекелдерінен тұрады), кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі жатады. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың негізгі мақсаты - тәуекел лимиттерін айқындау және одан әрі белгіленген лимиттердің сақталуын қамтамасыз ету болып табылады. Операциялық және заңды тәуекелдерді басқару осы тәуекелдерді барынша азайту мақсатында ішкі саясаттар мен рәсімдердің тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз етуге тиіс.

Қордың тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты Қордың өз қызметінің жоспарланған мақсаттары мен міндеттеріне тиімді қол жеткізуі мақсатында басқарушылық шешімдер қабылдау үшін Қорды қажетті ақпаратпен қамтамасыз ететін тәуекелдерді басқару жүйесін қалыптастыруға және оны дамытуға бағытталған.

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Қордың Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару саласында келесі функцияларды жүзеге асырады:

- 1) Қордың дамуының басым бағыттарын анықтау және Қор қызметінің негізгі бағдарларын белгілеу;
- 2) Тәуекелдерді басқару саясатын бекіту;
- 3) ішкі бақылауды және тәуекелдерді басқаруды жақсарту бойынша сыртқы және ішкі аудиторлардың қорытындыларын талдау;
- 4) ірі мәмілені және/немесе жасалуына Қор мүдделі мәмілені жасасу туралы шешімдерді қабылдау;
- 5) Қордың қаржы көрсеткіштерін талдау және бағалау мүмкіндігін қамтамасыз ететін қаржылық және басқарушылық есептілікті Директорлар кеңесіне ұсыну нысандары мен мерзімдерін анықтау;
- 6) тәуекелдер бойынша есептерді бекіту.

Басқарма келесі функцияларды атқару арқылы тәуекелдерді басқару жүйесінің біртұтастығы мен функционалдылығын қамтамасыз етеді:

- 1) ықтимал тәуекелдерді анықтауға және бағалауға мүмкіндік беретін тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыру;
- 2) бекітілген құжаттарға сәйкес Директорлар кеңесіне есептерді ұсыну;
- 3) Тәуекелдерді басқару саясатының қағидаларының сақталуын қамтамасыз ету;
- 4) қажеттіліктерді қанағаттандыратын және тәуекелдерді барабар қадағалау мен төмендетуді қамтамасыз ететін Қордың ұйымдастырушылық құрылымын бекіту;
- 5) Қордағы тәуекелдерді басқару жөніндегі есептерді қарастыру және өз құзыретінің шегінде тиісті шараларды қабылдау;
- 6) тәуекелдерді басқару жөніндегі әдістемелерді және тәуекелдерге жауап әрекет ету шараларын бекіту;
- 7) тәуекелдерді басқару саласындағы регламенттер мен ішкі рәсімдерді жетілдіру.

Кредиттік тәуекел

Қор кредиттік тәуекелге ұшырайды, бұл қаржы құралымен операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемені орындамау салдарынан екінші тараптың қаржылық шығынға ұшырауына себеп болатын тәуекел болып табылады.

Кредиттік тәуекел Қордың контрагенттермен кредиттік және басқа да операциялары нәтижесінде туындайды, соның нәтижесінде қаржы активтері туындайды.

Қордың кредиттік тәуекелінің ең жоғары деңгейі қаржылық жағдай туралы есепте қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі.

Кредиттік тәуекелді басқару

Кредиттік тәуекел Қордың бизнесі үшін жалғыз ең маңызды тәуекелі болып табылады. Демек, басшылық кредиттік тәуекелді басқаруға ерекше назар аударады.

Тәуекелдерді басқару мақсаттары үшін кредиттік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және модельдерді қолдануды талап етеді, себебі тәуекел нарықтық жағдайларға, күтілетін ақша ағындарына және уақыттың өтуіне қарай өзгереді. Активтер портфелі бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолттың болу ықтималдығына, тиісті шығындылық коэффициенттеріне және контрагенттер арасындағы дефолт корреляциясына қатысты қосымша бағалауды қажет етеді.

Лимиттер

Қор мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде бекітілген лимиттерді пайдаланады.

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесі

Кредиттік тәуекелді бағалау және кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржы құралдарын жіктеу мақсатында Қор сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің (Standard & Poor's «S&P», Fitch, Moody's) рейтингтер жүйелері негізінде тәуекел деңгейлерін бағалауды пайдаланады. Контрагенттерге сыртқы рейтингтерді S&P, Moody's и Fitch сияқты тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер береді. Бұл рейтингтер жалпыға қол жетімді. Мұндай рейтингтер мен дефолт ықтималдығының тиісті диапазондары келесі қаржы құралдары үшін қолданылады: ақшалай қаражат пен оның баламалары, борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар, сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар және өзге де қаржы активтері.

Бірыңғай шәкіл бойынша кредиттік тәуекел деңгейі	Сыртқы халықаралық рейтинг агенттіктерінің (S&P) тиісті рейтингтері	Дефолт ықтималдығының тиісті аралығы
Өте жақсы деңгей	AAA – BB+	0.14% – 0.68%
Жақсы деңгей	BB – B+	0.69% – 3.03%
Қанағаттанарлық деңгей	B, B-	3.04% – 4.58%
Арнайы мониторингті қажет етеді	CCC+ – CC-	4.59% – 99.9%
Дефолт	C, D-I, D-II	100%

Күтілетін кредиттік шығындарды («ККШ») бағалау

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау кезінде қолданылатын негізгі бастапқы деректер мыналарды қамтиды:

- Дефолт ықтималдығы («PD»);
- Дефолт болған жағдайдағы шығындар («LGD»);
- Дефолт тәуекеліне ұшырайтын кредиттік талап шамасы («EAD»).

«Дефолт ықтималдығы» көрсеткіші берілген уақыт аралығындағы дефолт ықтималдығын бағалау болып табылады. Ол белгілі бір уақыт сәтіндегі жағдай бойынша бағаланады. Есептеу статистикалық рейтингтік модельдерді қолдануға негізделген, ал бағалау контрагенттер мен тәуекелдердің әртүрлі санаттарына бейімделген құралдарды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Дефолт ықтималдығы өтеудің шарттық мерзімдері мен мерзімінен бұрын өтеу жылдамдығын ескере отырып бағаланады. Бағалау дефолт ықтималдығына әсер ететін болашақ жағдайларды ескере отырып түзетілген ағымдағы жағдайлар негізінде жасалады.

«Дефолт болған жағдайдағы шығындар» көрсеткіші дефолт кезінде пайда болатын шығындарды бағалау болып табылады. Қордың қаржы активтері бойынша LGD көрсеткіші Базель II ұсынған IRB-тәсілге (Internal Ratings Based) сәйкес 45% мөлшерінде беріледі, ал сатып алынған ипотекалық қарыздар портфель бойынша LGD осы кредиттердің кепілді қамтамасыз етілуіне байланысты айқындалады.

«Дефолт тәуекеліне ұшырайтын кредиттік талап шамасы» көрсеткіші борыштың негізгі сомасы мен пайыздарды өтеуді қоса алғанда, есепті күннен кейінгі күтілетін тәуекел өзгерістерін ескере отырып, болашақтағы дефолт күніндегі тәуекелді бағалауды білдіреді. Күтілетін кредиттік шығындарды есептеуде қаржы активін өтеу күніне дейінгі нақты мерзім ескеріледі.

Күтілетін кредиттік шығындар құралдың қызмет етуінің бүкіл мерзімінде модельденеді. Құралдың қолданылуының бүкіл мерзімі, егер болса, күтпеген мерзімінен бұрын өтеуді ескере отырып, борыштық құралдарды өтеу мерзіміне дейін шарттық қалған қолданылу мерзіміне тең.

«Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындар» басқару моделінде қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолттың барлық ықтимал оқиғаларының туындауы нәтижесінде пайда болатын шығындар бағаланады. «12 айлық күтілетін кредиттік шығындар» моделі есепті кезеңнің соңынан бастап 12 ай ішінде немесе егер ол бір жылдан аз болса, қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолт оқиғаларының туындауы нәтижесінде пайда болатын бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындардың бөлігін білдіреді.

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Дефолт ықтималдығын бағалау үшін Қор дефолтты тәуекелге ұшырағыштық төмендегі критерийлердің біріне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін жағдай ретінде анықтайды:

- қарыз алушының шартта көзделген төлемдерді кешіктіруі 90 күннен асады, контрагенттермен 60 күннен астам;
- қарыз алушы төменде көрсетілген ықтимал төлем қабілетсіздігі критерийлеріне сәйкес келеді:
 - қарыз алушы қайтыс болды;
 - қарыз алушы қаржылық қиындықтарына, қарыз алушының қайтыс болуына немесе форс-мажорлық мән-жайлардың салдарынан кепілді жоғалтуына байланысты несие бойынша сыйақыны есептеуді тоқтата тұру;
 - қамтамасыз ету объектісінің жоғалту.
- қарыз алушыны банкрот деп тану рәсімдері басталды, контрагенттің дефолтқа ұшырауы немесе Қордың контрагентінің банкрот деп танылуының ықтималдығы жоғары;
- қадағалау органының контрагент лицензиясының күшін жоюы және/немесе тоқтата тұруы;
- контрагенттің міндеттемелер бойынша ковенанттарды бұзуы;
- бір контрагенттің басқа құралдары бойынша дефолтты тану;
- қаржылық қиындықтарға байланысты қаржылық активтің белсенді нарығының жойылуы;
- контрагенттің қаржылық қиындықтарына байланысты концессия шартын жасау;
- контрагенттің дефолт оқиғасын көрсетуі мүмкін елеулі жеңілдікпен қаржылық активтерді сатып алу немесе құру.

Ақпаратты ашу үшін Қор дефолттың анықтамасын құнсызданған активтердің анықтамасына сәйкес келтірді. Жоғарыда көрсетілген дефолттың анықтамасы Қордың қаржы активтерінің барлық түрлеріне қолданылады.

Егер құрал активті бағалау кезінде дефолт критерийлерінің қайсыбіріне сәйкес келмейтін болса, құрал бұдан кейін дефолтты болып саналмайды (яғни төлемдердің кешіктірілуі жойылған).

Бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюының болуын немесе болмауын бағалау жеке де, портфельдік негізде де орындалады. Ақшалай қаражат пен оның баламалары, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын салымдар және өзге де қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелдің едәуір өсуі төменде көрсетілген критерийлерді мониторингілеу арқылы жеке негізде бағаланады. Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарға қатысты кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы берешектің мерзімі өткен күндерінің санына байланысты портфельдік негізде бағаланады.

Қордың тәуекелдерді басқару бөлімшесі кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаю фактісін оның тиісті сипаты тұрғысынан айқындау үшін пайдаланылатын критерийлерге мерзімді мониторинг және тексеру жүргізеді. Бастапқы танылған сәттен бастап, егер қаржы активтері 30 күннен артық кешіктірілсе, кредиттік тәуекелдің елеулі өсуі байқалады деген болжам жоққа шығарылмайды.

Қор инвестициялық қаржы активтеріне кредиттік тәуекелдің төмен бағасына байланысты ерекшелікті қолданбауды шешті. Осылайша, тіпті инвестициялық рейтингі бар активтер де кредиттік тәуекелдің елеулі өсуіне бағаланады.

Қор келесі сандық, сапалық немесе шектеу критерийлерінің біреуі немесе бірнешеуі орындалған кезде қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі өсуі байқалды деп есептейді.

Барлық қаржы активтері үшін:

- төлемді 30 күнге кешіктіру;
- кредиттік тарихтың нашарлауы;
- контрагенттің халықаралық рейтингінің 2 деңгейге өзгеруіне негізделген сандық критерий;
- контрагенттерді тапдауға негізделген сапа критерийлері.

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Осы қаржылық есептілікте танылатын күтілетін кредиттік шығындардың деңгейі бастапқы танылған сәттен бастап қарыз алушының кредиттік тәуекелінің елеулі ұлғаюының болуына байланысты. Бұл тәсіл күтілетін кредиттік шығындарды бағалаудың үш сатылы моделіне негізделген. 1-саты – бастапқы тану кезінде құнсызданбаған және осы сәттен бастап ол бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы болмаған қаржы құралы үшін кредиттік шығындарға арналған бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. 2-саты – егер бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы анықталса, қаржы құралы 2-сатыға ауыстырылады, алайда ол әлі құнсызданған болып есептелмейді, бірақ кредиттік шығындар бойынша бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. 3-саты – егер қаржы құралы құнсызданған болса, ол 3-сатыға ауыстырылады және шығындар бойынша бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. Активті 3-сатыға ауыстыру нәтижесінде ұйым жалпы баланстық құн негізінде пайыздық кірісті тануды тоқтатады және пайыздық кірісті есептеу кезінде баланстық құнға күтілетін кредиттік шығындарды шегергендегі активтің тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданады.

Кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюының критерийлері бұдан әрі орындалмайтыны туралы дәлелдер болған жағдайда, құрал қайта 1-сатыға ауыстырылады. Егер қаржы активі сапалық белгі негізінде 2-сатыға ауыстырылған болса, Қор оның сақталуына немесе өзгеруіне көз жеткізу үшін осы белгінің мониторингін жүзеге асырады.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін Қор екі тәсілді қолданады: (i) портфельдік негізде бағалау: кредиттік портфельдің біртекті сегменттері үшін кредиттік тәуекелдің бірдей параметрлері қолданылады (мысалы, дефолт ықтималдығы, дефолт болған жағдайдағы шығын); (ii) сыртқы рейтингтер негізінде бағалау. Қор кредиттердің келесі түрлері үшін портфельдік негізде бағалау жүргізеді: сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар. Бұл тәсіл серіктес банктердің рейтингтері, мерзімінде кредитті өтемеу туралы нақты ақпарат негізінде портфельді біртекті сегменттерге стратификациялауды қамтиды.

Қор банкаралық кредиттер үшін бағалауды сыртқы рейтингтер негізінде жүргізеді.

Бағалау портфельдік негізде орындалған кезде Қор тәуекелге ұшырағыштық сатыларын анықтайды және ұжымдық негізде шығындарға бағалау резервін есептейді. Қор өзінің кредиттік портфелін кредиттік тәуекелдің жалпы сипаттамалары негізінде анықталған сегменттер бойынша талдайды, осылайша топ шеңберіндегі кредиттік портфельдерде біртекті немесе ұқсас тәуекелдері болады. Кредиттердің негізгі жалпы сипаттамаларына серіктес банктің рейтингі, бастапқы тану күні кіреді. Әр түрлі сегменттер сондай-ақ кредиттік тәуекел параметрлеріндегі айырмашылықтарды көрсетеді, мысалы, дефолт ықтималдығы және дефолт болған жағдайдағы шығын. Тәуекелдерді басқару бөлімшесі тұрақты негізде топтарға бөлудің тиісті сипатына мониторинг және тексеру жүргізеді.

Жалпы, күтілетін кредиттік шығындар келесі кредиттік тәуекел параметрлерінің көбейтіндісіне тең: құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесін пайдалана отырып, келтірілген құнға дейін дисконтталған дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдығы және жоғарыда анықталған дефолт болған жағдайдағы шығындар. Күтілетін кредиттік шығындар әрбір жеке кредиттің қолданылу мерзімі ішінде әрбір болашақ ай үшін кредиттік тәуекел параметрлерін (дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдығы және дефолт болған жағдайдағы шығын) болжау жолымен айқындалады.

Кредиттік тәуекел параметрлерін есептеудің негізгі қағидастары

Дефолт кезіндегі берешек күтілетін төлем кестесі негізінде анықталады және қаржылық активтің жалпы құнына тең. Күтілетін кредиттік шығындарды есептеу үшін дефолт ықтималдығының екі түрі пайдаланылады: 12 айлық және өмір бойы дефолт ықтималдығы. Екі ықтималдығы мәндері тиісті рейтингтік агенттіктер жариялаған дефолт және қалпына келтіру статистикасы негізінде анықталады.

Дефолтқа келтірілген залал Қордың өтелмеген несие бойынша шығын сомасын күтуін білдіреді. Қордың қаржылық активтері үшін LGD көрсеткіші сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптарды қоспағанда, 45% мөлшерлеме бойынша тағайындалады. Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптардың көпілі сатып алынған жылжымайтын мүлік болып табылады. LGD көрсеткіші жылжымайтын мүлік көпілінің құнының нақты сипаттамалары негізінде анықталады және оған 30% көлемінде көпілге жеңілдікті, тиімді мөлшерлемені, орташа сату мерзімін және басқа факторларды ескереді.

Нарықтық тәуекел

Қор нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістер тәуекеліне ұшырайтын (а) валюталық, (ә) пайыздық және (б) үлестік құралдар бойынша ашық позицияларға байланысты нарықтық тәуекелге ұшырайды.

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Валюталық тәуекел

2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың шетел валюталарында көрсетілген активтері мен міндеттемелері жоқ, тиісінше шетел валюталарының айырбас бағамдарының өзгеру тәуекелдеріне ұшырамайды.

Пайыздық тәуекел

Қор нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ауытқуларының оның қаржылық жағдайына және ақшалай қаражат ағындарына әсеріне байланысты тәуекелді қабылдайды. Мұндай ауытқулар пайыздық маржа деңгейін жоғарылатуы мүмкін, бірақ пайыздық мөлшерлемелерде күтпеген өзгеріс болған жағдайда пайыздық маржа төмендеуі немесе шығынға өкелуі мүмкін.

Төмендегі кестеде Қордың пайыздық тәуекелінің жалпы талдауы берілген. Онда сондай-ақ көрсетілген күндердің қайсысы ертерек болғанына байланысты шарттық күнге немесе өтеу күніне номиналды құны бойынша пайыздық мөлшерлеме есептелетін Қордың қаржы активтері мен міндеттемелерінің жалпы сомалары көрсетілген.

Қазақстандық мың теңгемен	Талап етілгенге дейін және 3 айдан аз мерзімде	3-12 ай аралығы	1-10 жыл аралығы	10 жылдан астам	Жиыны
2023 ж. 31 желтоқсан					
Қаржы активтері жиыны	116,902,031	239,863,452	1,627,405,037	832,244,214	2,816,414,734
Қаржылық міндеттемелер жиыны	(213,001,047)	(152,577,450)	(848,287,820)	-	(1,213,866,317)
2023 ж. 31 желтоқсанға пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық	(96,099,016)	87,286,002	779,117,217	832,244,214	1,602,548,417
2022 ж. 31 желтоқсан					
Қаржы активтері жиыны	130,181,389	66,140,215	1,686,604,746	814,936,195	2,697,862,545
Қаржылық міндеттемелер жиыны	(154,827,314)	(243,833,755)	(780,806,560)	-	(1,179,467,629)
2022 ж. 31 желтоқсанға пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық	(24,645,925)	(177,693,540)	905,798,186	814,936,195	1,518,394,916

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Қор қаржы құралдары бойынша пайыздық мөлшерлемелердің мониторингін жүргізеді. Төмендегі кестеде Қордың негізгі басшылары талдаған есептер негізінде тиісті есепті күнге орташа өлшенген пайыздық мөлшерлемелер келтірілген. Бағалы қағаздарға қатысты пайыздық мөлшерлемелер есепті күнге нарықтық баға белгілеулерге негізделген өтелетін кірістілікті білдіреді:

<i>жылына %</i>	2023 ж. 31 желтоқсанда	2022 ж. 31 желтоқсанда
АКТИВТЕР		
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	14.95%	15.75%
Амортизацияланған құны бойынша салымдар	0.4%	0.25%
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша салымдар	2.99%	2.99%
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша инвестициялар	2.85%	2.87%
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар	4.71%	4.65%
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	4.30%	4.49%
Міндеттемелер		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	14.91%	13.76%

Егер 2023 жылғы 31 желтоқсанда пайыздық мөлшерлемелер 200 базистік тармаққа жоғары болса (2022: 200 базистік тармаққа жоғары), басқа айнымалылар тұрақты болып қалса, жыл ішіндегі пайда 65,598,738 мың теңгеге (2022: 66,398,490 мың теңгеге) жоғары болатын еді. Бұл негізінен активтер бойынша пайыздық кірістің жоғарылауының нәтижесінен болып, капиталдың 52,478,990 мың теңгеге (2022: 53,118,792 мың теңгеге) жоғары болуына әкеледі.

Егер 2023 жылғы 31 желтоқсанда пайыздық мөлшерлемелер 200 базистік тармаққа төмен болса (2022: 200 базистік тармаққа төмен), басқа айнымалылар тұрақты болып қалатын болса, бір жылдағы пайда 65,598,738 мың теңгені (2022: : 66 398 490 мың теңге) төмен болатын еді. Бұл негізінен активтер бойынша пайыздық кірістің төмен нәтижесінен болып, капиталдың 65,598,738 мың теңгеге (2022: 66,398,490 мың теңгеге) төмен болуына әкеледі.

Географиялық тәуекелдің шоғырлануы

Қордың 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсанда қаржы активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануы Қазақстанда болды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі - бұл ұйымның қаржылық міндеттемелерге байланысты міндеттемелерді орындау кезінде қиындықтарға тап болу тәуекелі. Қор есеп айырысулар ақшалай қаражатпен жүргізілетін овернайт салымдары, клиенттердің шоттары, депозиттерді өтеу, кредиттер мен қарыздарды беру, туынды қаржы құралдары бойынша төлемдер үшін қолда бар қаражатты күнделікті пайдалану қажеттілігіне байланысты тәуекелге ұшырайды. Қор жоғарыда аталған барлық міндеттемелерді біржолғы орындау қажет болған жағдайға ақшалай қаражат жинамайды, себебі жинақталған жұмыс тәжірибесіне сүйене отырып, осы міндеттемелерді орындауға қажетті ақшалай қаражат деңгейін жеткілікті дәлдікпен болжауға болады.

Қаржы активтері мен міндеттемелері туралы ақпаратты бағалы қағаздар нарығының дамуын басқару бөлімшесі алады. Бұл бөлімше жалпы Қор бойынша өтімділіктің жеткілікті деңгейін ұстау үшін негізінен қысқа мерзімді өтімді сауда бағалы қағаздарынан, банктердегі салымдардан және өзге де банкаралық құралдардан тұратын қысқа мерзімді өтімді активтердің барабар портфелінің болуын қамтамасыз етеді.

Бағалы қағаздар нарығының дамуын басқару бөлімшесі өтімділік бойынша күнделікті позицияны бақылайды және стандартты және қолайсыз нарықтық жағдайларды қамтитын өртүрлі сценарийлер кезінде өтімділік бойынша стресс-тестілеуді үнемі жүргізеді.

Төмендегі кестелерде, егер 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелерге байланысты ақша қаражатының өкелілу қажеттілігі туындаса, оңай сатуға болатын активтерді қоспағанда, шартта көзделген өтеу мерзімдері негізінде баланстық құн бойынша ескерілетін туынды емес қаржы активтерінің өтеу мерзімдерін талдау көрсетілген. Мұндай қаржы активтері істен шығудың күтілетін күнін негізге ала отырып, өтеу мерзімдерін талдауға енгізіледі. Құнсызданған кредиттер мен қарыздар құнсыздануға арналған резервті шегергендегі және ақша қаражаты түсуінің күтілетін мерзімдерін негізге ала отырып, баланстық құн бойынша кестеге енгізілді.

«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертулер – 2023 ж. 31 желтоқсан

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

<i>Қазақстанның төңгемен</i>	Талап етілгенге дейін және 3 айдан аз мерзімде	3-12 ай аралығы	1-10 жыл аралығы	10 жылдан астам	Жиыны 2023 ж. 31 желтоқсанда
Қаржы активтері					
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	926,351,321	-	-	-	926,351,321
Салымдар	1,519,828	-	-	84,008,812	85,528,640
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша инвестициялар	1,831	3,846,353	212,190,952	40,069,603	256,108,739
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар	13,702,846	197,756,703	836,031,506	209,997,714	1,257,488,769
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	14,502,967	38,260,397	579,182,579	498,168,085	1,130,114,028
Қаржы активтері жиыны	956,078,793	239,863,453	1,627,405,037	832,244,214	3,655,591,497
Қаржылық міндеттемелер					
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(213,001,047)	(152,577,450)	(848,287,820)	-	(1,213,866,317)
Қаржылық міндеттемелер жиыны	(213,001,047)	(152,577,450)	(848,287,820)	-	(1,213,866,317)
Қаржы құралдары бойынша өтімділік алшақтығы	743,077,746	87,286,003	779,117,217	832,244,214	2,441,725,180

<i>Қазақстанның төңгемен</i>	Талап етілгенге дейін және 3 айдан аз мерзімде	3-12 ай аралығы	1-10 жыл аралығы	10 жылдан астам	Жиыны 2022 ж. 31 желтоқсанда
Қаржы активтері					
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	877,407,126	-	-	-	877,407,126
Салымдар	856,894	-	-	93,369,118	94,226,012
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша инвестициялар	1,821	3,900,989	184,262,143	34,131,069	222,296,022
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар	7,686,179	28,090,903	964,903,224	208,156,208	1,208,836,514
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	13,215,710	34,148,323	537,439,379	479,279,800	1,064,083,212
Қаржы активтері жиыны	899,167,730	66,140,215	1,686,604,746	814,936,195	3,466,848,886
Қаржылық міндеттемелер					
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(154,827,314)	(243,833,755)	(780,806,560)	-	(1,179,467,629)
Қаржылық міндеттемелер жиыны	(154,827,314)	(243,833,755)	(780,806,560)	-	(1,179,467,629)
Қаржы құралдары бойынша өтімділік алшақтығы	744,340,416	(177,693,540)	905,798,186	814,936,195	2,287,381,257

17 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Келесі кестеде қалған өтеу мерзімдері бойынша қаржылық міндеттемелер бойынша дисконтталмаған ақша ағындары көрсетілген. Бұл дисконтталмаған ақша ағындары қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген сомалардан өзгеше, себебі қаржылық жағдай туралы есептегі сомалар дисконтталған ақша ағындарына негізделген. Төмендегі кестеде көрсетілген ақша ағындарының шығуының жиынтық шамалары 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелер бойынша шарттық дисконтталмаған ақша ағындары болып табылады:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін және 3 айдан аз мерзімде	3-12 ай аралығы	1-10 жыл аралығы	Жиыны
2023 ж. 31 желтоқсанда				
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(222,073,222)	(238,189,836)	(1,264,096,755)	(1,724,359,813)
2023 ж. 31 желтоқсандағы қаржылық міндеттемелер жиыны	(222,073,222)	(238,189,836)	(1,264,096,755)	(1,724,359,813)
2022 ж. 31 желтоқсанда				
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(159,794,294)	(312,119,387)	(1,171,724,712)	(1,643,638,393)
2022 ж. 31 желтоқсандағы қаржылық міндеттемелер жиыны	(159,794,294)	(312,119,387)	(1,171,724,712)	(1,643,638,393)

18 Шартты міндеттемелер

Сот талқылаулары

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қорда қаржылық жағдайға елеулі әсер ететін сот істері жоқ.

Шартты салық міндеттемелері

Есепті кезеңнің соңында қолданыста болған немесе мәні бойынша қабылданған Қазақстанның салық заңнамасы Қордың операциялары мен қызметіне қолданғанда әртүрлі түсіндірілуіне мүмкіндік береді. Осыған байланысты басшылық анықтаған салық позицияларымен және салық позицияларын негіздейтін ресми құжаттамамен салық органдары келіспеуі мүмкін. Қазақстанда салықтық бақылау біртіндеп күшейіп келеді, оның ішінде нақты қаржы-шаруашылық мақсаты жоқ операциялардың немесе салық заңнамасының талаптарын сақтамайтын контрагенттермен операциялардың салық салынатын базасына әсерін тексеру тәуекелі артады. Салықтық тексерулер тексеру жүргізу туралы шешім шығарылған жылдың алдындағы үш күнтізбелік жылды қамтуы мүмкін. Кейбір жағдайларда тексерулер одан да ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін.

19 Қаржы құралдарының әділ құны

(а) Әділ құнды көп мәрте бағалау

Әділ құнды көп мәрте бағалау - бұл әр есепті кезеңнің соңына қаржылық жағдай туралы есепте бухгалтерлік есеп стандарттары талап ететін немесе рұқсат ететін бағалаулар болып табылады. Төмендегі кестеде әділ құнды көп мәрте бағалау жататын әділ құн иерархиясындағы деңгейлер келтірілген.

19 Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан		2022 ж. 31 желтоқсан		Бағалау моделі және пайдаланылатын бастапқы деректер
	2-деңгей	Жиыны	2-деңгей	Жиыны	
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері					
Салымдар	21,063,642	21,063,642	25,486,008	25,486,008	Дисконтталған ақша ағындары 13.73%-16.14%
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағалы қағаздар жиыны	256,108,739	256,108,739	222,296,022	222,296,022	Дисконтталған ақша ағындары 12.87%-16.94%
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жиыны	277,172,381	277,172,381	247,782,030	247,782,030	

2023 және 2022 жж. 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде 2-деңгейдің әділ құнын көп мәрте бағалауға арналған бағалау модельдерінде өзгерістер болған жоқ.

(б) Әділ құны бойынша бағаланбайтын, олар үшін әділ құнды ашу ұсынылатын активтер мен міндеттемелер

Төменде әділ құн бойынша бағаланбайтын активтердің әділ құн иерархиясының деңгейлері бойынша әділ құн талдауы мен баланстық құны келтірілген.

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан		2022 ж. 31 желтоқсан	
	2-деңгейдің әділ құны	Баланстық құны	2-деңгейдің әділ құны	Баланстық құны
Қаржы активтері				
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	926,351,321	926,351,321	877,407,126	877,407,126
Амортизацияланған құны бойынша салымдар	46,585,707	64,660,664	59,211,211	68,740,004
Амортизацияланған құны бойынша бағалы қағаздарға инвестициялар	1,171,168,639	1,257,488,769	1,179,476,312	1,208,836,514
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	1,130,114,028	1,130,114,028	1,064,083,212	1,064,083,212
Қаржы активтері жиыны	3,274,219,695	3,378,614,782	3,180,177,861	3,219,066,856
Қаржылық міндеттемелер				
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	1,182,068,981	1,213,866,317	1,204,254,565	1,179,467,629
Қаржылық міндеттемелер жиыны	1,182,068,981	1,213,866,317	1,204,254,565	1,179,467,629

Әділ құн иерархиясының 2-деңгейіндегі амортизацияланған құн бойынша банктердегі салымдар мен бағалы қағаздарға инвестициялардың әділ құны дисконтталған ақша ағыны моделін пайдалана отырып анықталады. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар KASE-де жарияланған бағалар бойынша анықталады.

Сатып алынған ипотекалық кредиттер бойынша ұзақ мерзімді талаптардың әділ құны олардың баланстық құнына тең, себебі «7-20-25» бағдарламасы бойынша ипотекалық кредиттер нарықтың жеке сегменті, ал осы Бағдарлама бойынша пайыздық мөлшерлеме – нарықтық болып табылады. Бұл Бағдарлама бойынша пайыздық мөлшерлеме жыл ішінде өзгерген жоқ.

19 Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Төмендегі кестелерде 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы активтерінің кластарын жоғарыда көрсетілген бағалау санаттарымен салыстыру келтірілген:

Қазақстандық мың теңгемен	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	2023 ж. 31 желтоқсан Жиыны
Қаржы активтері			
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	-	926,351,321	926,351,321
Салымдар	21,063,642	64,464,998	85,528,640
Бағалы қағаздарға инвестициялар	256,108,739	1,257,488,769	1,513,597,508
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	-	1,130,114,028	1,130,114,028
Қаржы активтері жиыны	277,172,381	3,378,419,116	3,655,591,497

Қазақстандық мың теңгемен	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	2022 ж. 31 желтоқсан Жиыны
Қаржы активтері			
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	-	877,407,126	877,407,126
Салымдар	25,486,008	68,740,004	94,226,012
Бағалы қағаздарға инвестициялар	222,296,022	1,208,836,514	1,431,132,536
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар	-	1,064,083,212	1,064,083,212
Қаржы активтері жиыны	247,782,030	3,219,066,856	3,466,848,886

2022 және 2023 жж. 31 желтоқсанда Қордың барлық қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша көрсетілген.

20 Байланысты тараптармен операциялар

Тараптар, егер олар ортақ бақылауда болса немесе бір тарап екінші тарапты бақылау мүмкіндігіне ие болса немесе қаржылық не операциялық шешімдер қабылдау кезінде екінші тарапқа елеулі әсер етуі мүмкін болса, байланысты болып есептеледі. Байланысты тараптар арасындағы әрбір ықтимал байланысты қарастырған кезде олардың заңды нысанына ғана емес, қарым-қатынастың мәніне назар аударылады. Төменде 2023 және 2022 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

20 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Бас компания	Мемлекеттік кәсіпорындар	Жиыны	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санаттар жиыны
2023 ж. 31 желтоқсан				
Ақшалай қаражат пен оның баламалары (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 14.8-16.39%)	839,176,225	-	839,176,225	926,351,321
Банктердегі салымдар 0.10 – 2.99%)		270,564	270,564	85,724,306
Пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша инвестициялар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 0.1 – 2.99%)		475,639	475,639	256,108,739
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 0.15 – 10.75%)		1,083,328,443	1,083,328,443	1,259,187,282
Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау		(638,463)	(638,463)	(1,909,978)
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 3 – 4%)		315,006,759	315,006,759	1,130,129,827
Кейінге қалдырылған салық активтері (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 20%)		312,173,165	312,173,165	312,173,165
Ағымдағы табыс салығын алдын ала төлеу (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 15%)		7,455,369	7,455,369	7,455,369
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 8.5 – 20.46%)	(22,263,013)	(422,518,940)	(444,781,253)	(1,213,866,317)
Өзге міндеттемелер (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 0%)	(1,573)	(10,545)	(12,118)	(398,415)

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Бас компания	Мемлекеттік кәсіпорындар	Жиыны	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санаттар жиыны
2022 ж. 31 желтоқсан				
Ақшалай қаражат пен оның баламалары (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 15.5%)	877,406,614	-	877,406,614	877,407,126
Банктердегі салымдар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме 0.10 – 2.99%)	-	163,773	163,773	94,501,634
Пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша инвестициялар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 0.1 – 2.99%)	-	616,998	616,998	222,296,022
Амортизацияланған құны бойынша инвестициялар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 0.15 – 10.75%)	-	1,049,016,022	1,049,016,022	1,211,135,080
Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау	-	(685,082)	(685,082)	(2,631,827)
Сатып алынған ипотекалық қарыздар бойынша ұзақ мерзімді талаптар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 3 – 4%)	-	356,193,523	356,193,523	1,064,140,851
Кейінге қалдырылған салық активтері (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 20%)	-	344,980,474	344,980,474	344,980,474
Ағымдағы табыс салығын алдын ала төлеу (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 15%)	-	6,300,094	6,300,094	6,300,094
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 8.5 – 18.64%)	(9,404,931)	(357,961,412)	(367,366,343)	(1,179,467,629)
Өзге міндеттемелер (келіспелі пайыздық мөлшерлеме: 0%)	(1,731)	(10,282)	(12,013)	(516,404)

20 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде 2023 және 2022 жж. үшін байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстар баптары көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж.			
	Бас компания	Мемлекеттік кәсіпорындар	Жиыны	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санаттар жиыны
Пайыздық кірістер	9,954,378	146,360,399	156,314,777	227,016,453
Пайыздық шығыстар	(2,639,378)	(53,548,761)	(56,188,139)	(168,749,846)
Кредиттік шығындар бойынша шығыстарды қалпына келтіру	-	46,619	46,619	3,692,058
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қаржы активтері бойынша таза шығын	-	(143,012)	(143,012)	49,927,303
Әкімшілік және басқа операциялық шығыстар	(19,801)	(346,259)	(366,060)	(487,816)
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	(24,814,537)	(24,814,537)	(24,814,537)

Қазақстандық мың теңгемен	2022 ж.			
	Бас компания	Мемлекеттік кәсіпорындар	Жиыны	Қаржылық есептілік баптарына сәйкес санаттар жиыны
Пайыздық кірістер	4,316,495	168,122,188	172,438,683	218,794,546
Пайыздық шығыстар	(2,156,749)	(39,627,890)	(41,784,639)	(110,562,476)
Кредиттік шығындар бойынша шығыстардың (шығысы)/қалпына келтірілуі	-	3,058,783	3,058,783	1,346,623
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қаржы активтері бойынша таза (шығын)/кіріс	-	(70,272)	(70,272)	(35,063,461)
Әкімшілік және басқа операциялық шығыстар	(27,137)	(121,547)	(148,684)	(477,677)
Өзге операциялық кірістер	-	55	55	19,722
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	3,561,561	3,561,561	3,561,561

Төменде негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақы төлеу туралы ақпарат берілген:

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж.		2022 ж.	
	Шығыстар	Есептелген міндеттеме	Шығыстар	Есептелген міндеттеме
Қысқа мерзімді сыйақылар:				
- Жалақы мен сыйлықақы төлемдері	201,495	39,376	152,631	25,326
Жиыны	201,495	39,376	152,631	25,326

Байланысты тараптармен мәмілелер тараптар арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды, олар міндетті түрде нарықтық мөлшерлемелерге сәйкес келмейді. Мұндай операциялар үшін белсенді нарық болмаған жағдайда, операциялар нарықтық немесе нарықтық емес пайыздық мөлшерлемелер бойынша жүзеге асырылғанын анықтау мақсатында пайымдаулар қолданылады.

Қаржы активтерінің әділ құнын бағалау үшін 19-ескертпені қараңыз. Әділ құн бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің нарықтық мөлшерлемелерін талдау 7 және 8-ескертпелерде көрсетілген. Инвестициялардың ұзақтығы 7 және 8-ескертпелерде көрсетілген.

21 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар

Есепті кезең аяқталғаннан кейін елеулі оқиғалар болған жоқ.